

Economische Visie Land van Cuijk 2040

Voeding & gezondheid voor mens en dier

4 september 2024

COLOFON

Titel

Economische Visie Land van Cuijk
Voeding en gezondheid voor mens en dier

Opdrachtgever

Gemeente Land van Cuijk

Team

Erwin van der Krabben
Loran van Baardewijk
Wim Bakker
Herman Timmermans
Team Economie | gemeente Land van Cuijk

Datum

4 september 2024

Stichting CLOK
Weg der Verenigde Naties 1
3527 KT Utrecht
085 - 0602565
info@CLOK.nl
www.CLOK.nl

Voorwoord

Met trots presenteren we de eerste Economische Visie van de gemeente Land van Cuijk. Hierin stippelen we een ambitieuze route uit richting 2040. In de visie staan 'voeding en gezondheid voor mens en dier' centraal, als fundament voor een toekomstbestendige economie in onze regio. Dit document is dan ook meer dan een beleidsstuk. Het is een gezamenlijke inspanning die de kracht van onze ondernemende gemeenschap weerspiegelt.

De totstandkoming van deze visie is een resultaat van intensieve samenwerking tussen vele betrokkenen. Ik wil graag mijn dank uitspreken aan alle ondernemers, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen die met hun expertise, inzet en visie hebben bijgedragen. Jullie waardevolle inbreng heeft ervoor gezorgd dat we een solide basis hebben gelegd voor de verdere economische ontwikkeling van onze gemeente.

In de visie werken we met drie strategische lijnen. Focus op economische sectoren, een aantrekkelijk vestigingsklimaat, en toekomstbestendige en duurzame werklocaties. Deze geven richting aan onze inspanningen om onze topsectoren, Agri, Food, Tech en Health verder te versterken. We staan voor belangrijke opgaven, zoals het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, het revitaliseren van bedrijventerreinen, en het bevorderen van duurzame economische groei.

Als ik vooruitkijk ben ik vol vertrouwen dat we, samen met alle betrokkenen, deze visie succesvol gaan realiseren. Ik kijk uit naar een toekomst waarin we niet alleen economische groei stimuleren, maar vooral bijdragen aan de brede welvaart en een gezonde leefomgeving voor iedereen in onze gemeente.

Laten we deze weg samen bewandelen. Door onze gezamenlijke inspanningen creëren we een toekomstbestendige economie voor het Land van Cuijk.

Maarten Jilisen
Wethouder economie

Economische Visie Land van Cuijk 2040

Voeding & gezondheid voor mens en dier

Ambitie: Het realiseren van een toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties. Het vermogen van bedrijven, kennisinstellingen, overheden en gebruikers om met elkaar samen te werken, versterkt de veerkracht van de economie en de aantrekkingskracht van economische ecosystemen. Voeding en gezondheid voor mens en dier staan hierbij centraal.

Kernopgaves voor de economische ontwikkeling, het vestigingsklimaat en de brede welvaart in Land van Cuijk

Samenvatting

Voor u ligt de eerste economische visie van de gemeente Land van Cuijk. Onze ambitie is het realiseren van een toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties. Het vermogen van bedrijven, kennisinstellingen, overheden en gebruikers om met elkaar samen te werken, versterkt de veerkracht van de economie en de aantrekkingskracht van economische ecosystemen. Voeding en gezondheid voor mens en dier staan hierbij centraal.

Drie strategische lijnen, negen kernopgaven

Om onze ambities voor een toekomstbestendige economie te realiseren richten we ons op drie strategische lijnen:

- A. Focus op economische sectoren
- B. Aantrekkelijk vestigingsklimaat
- C. Toekomstbestendige en duurzame werklocaties

Hierbinnen zijn negen kernopgaven vastgesteld. Deze kernopgaven komen terug in het uitvoeringsplan op hoofdlijnen, hoofdstuk 5 van deze visie.

A. Focus op economische sectoren

We zetten in op duurzame groei en doorontwikkeling van onze topsectoren Agri, Food, Tech en Health, met name door bij te dragen aan de versterking van het economisch ecosysteem van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden. Ook willen we zorgen voor toekomstbestendige centrumgebieden in de grotere kernen, bijvoorbeeld door actualisering van de detailhandelsvisie en het opstellen van koersdocumenten voor de belangrijkste centrumgebieden met een integraal plan van aanpak.

Kernopgaven

1. Doorontwikkeling en duurzame groei van de sectoren agri, food, tech & health
2. Aantrekkelijke en toekomstbestendige centrumgebieden

B. Aantrekkelijk vestigingsklimaat

We zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en instellingen in onze gemeente. Dat doen we door middel van maatregelen en acties gericht op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, inzet op technisch onderwijs, verbetering van de bereikbaarheid van werklocaties, het creëren van een aantrekkelijke woon- en leefomgeving en het verbeteren van onze dienstverlening aan het bedrijfsleven.

Kernopgaven

3. Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt
4. Bereikbaarheid en mobiliteit
5. Aantrekkelijke woon- en leefomgeving
6. Facilitering en dienstverlening

C. Toekomstbestendige en duurzame werklocaties

We willen, onder voorwaarden, ruimte bieden aan toekomstbestendige economische groei. Dat doen we in de eerste plaats door uitgifte van resterende gronden, revitalisering en herstructurering van bestaande werklocaties en onderzoek naar de mogelijkheden om bestaande bedrijventerreinen te optimaliseren/schuifruimte te creëren. Met nieuwe regelgeving en transparante toetsingskaders willen we ook ruimte bieden voor nieuwe economische dragers in het landelijk gebied.

Vanwege trends en ontwikkelingen en een mismatch in aangeboden en gevraagde typen werklocaties, is in de toekomst uitbreiding van op maat gesneden planaanbod noodzakelijk, om onze toekomstbestendige economie te behouden. In meerdere stappen onderzoeken we de behoefte, type bedrijvigheid en locaties. Tenslotte steunen we de vorming van campussen in onze gemeente.

Kernopgaven

7. Ruimte voor duurzame economische groei bedrijventerreinen
8. Ruimte voor nieuwe economische dragers in het landelijk gebied
9. Campusvorming

DNA economie Land van Cuijk

De economie van Land van Cuijk heeft een sterk DNA, gekenmerkt door een cluster van agri-, food-, tech- en health-bedrijven. Toonaangevende bedrijven voeren de economie aan en hebben bijgedragen aan een lokaal en regionaal economisch ecosysteem waarin ook veel MKB-bedrijven een belangrijke rol spelen. De karaktervolle centrumgebieden in de grootste kernen dragen bovendien bij aan onze economie, met tal van bedrijven in onder meer detailhandel en horeca, recreatie en toerisme en dienstverlening.

De topsectoren agri, food, tech en health spelen een belangrijke rol in de economie van Land van Cuijk. Bijna 40% van de totale werkgelegenheid bevindt zich in deze sectoren. Maar ook andere sectoren zijn belangrijk. Het MKB is flink gegroeid, de agrarische sector neemt weliswaar in omvang af, maar is wel de 'motor' geweest en kan een belangrijke rol spelen in de groei en innovatie van de agri, food, tech en health-industrie. In de centrumgebieden van de grotere kernen is een ruim aanbod van detailhandel, horeca en andere voorzieningen gevestigd. De sector recreatie & toerisme neemt in belang toe.

Goed en duurzaam vestigingsklimaat

Als gemeente zijn we medeverantwoordelijk voor het vestigingsklimaat waarin de bedrijven en instellingen werkzaam zijn. Het op peil houden en verbeteren hiervan is één van de doelstellingen:

- Een goed functionerende arbeidsmarkt en passend onderwijs;
- Goede bereikbaarheid en mobiliteit;
- Sterke samenwerkingsrelaties binnen én buiten de regio;
- Een duurzame, veilige en prettige leefomgeving, met een passend woningaanbod en goede voorzieningen;
- Duurzaam aanbod van ruimte op eigentijdse werklocaties, aansluitend bij de vraag.

Uitgangspunten economische visie

Een aantal uitgangspunten is de basis in de visievorming en uitvoering:

- Focus op brede welvaart (meer kwaliteit van leven en ondernemen), in plaats van een uitsluitend kwantitatieve groei van de lokale economie;
- Deze visie gaat over economie, maar we gaan voor een integrale benadering en zorgvuldige afstemming met andere domeinen;
- De visie bevat het economisch beleid van de gemeente Land van Cuijk, de uitvoering doen we samen met alle belanghebbenden;
- We werken nauw samen met lokale en regionale partners;
- De visie is richtinggevend en biedt perspectief om op bestuurlijk vlak keuzes te maken. In de visie is een uitvoeringsplan op hoofdlijnen opgenomen. Samen met belanghebbenden werken we die uit in een meer gedetailleerd uitvoeringsplan.

'Voeding en gezondheid voor mens en dier'

Dit is de kern van het DNA van de economie van Land van Cuijk. Het verbindt de ontstaansgeschiedenis van belangrijke sectoren in de gemeente - agri, food, tech & health - met eigentijdse innovaties en de pioniersgeest. Het biedt belangrijke werkgelegenheid en tegelijkertijd uiteenlopende mogelijkheden voor onderwijs en specialistische scholing. Het is de schakel tussen belangrijke samenwerkingen, lokaal en (boven) regionaal, met de focus op agri, food, tech en health. Voor de inwoners van onze gemeente is het - van jong tot oud - de basis voor een duurzame en gezonde 'brede welvaart'.

Belangrijke opgaven

Het vestigingsklimaat in Land van Cuijk vraagt de komende jaren blijvende aandacht. Ondernemers wijzen onder meer op knelpunten in de auto- en OV-bereikbaarheid, problemen met netcongestie, veroudering van een deel van de bestaande bedrijventerreinen, de krappe arbeidsmarkt en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Ook is er inzet nodig voor de centrumgebieden in de kernen en het toekomstbestendig maken hiervan. Dit geldt ook voor het aanbod van voldoende (betaalbare) woningen, met het oog op een aantrekkelijk woon- en leefklimaat.

Gezien de schaarse ruimte op bedrijventerreinen, in combinatie met de druk op de ruimte vanuit andere domeinen, dient zorgvuldig om te worden gegaan met de ruimte en het beschikbare planaanbod. Voor een duurzame economische groei, zetten we in de eerste plaats in op uitgifte van resterende gronden en revitalisering en herstructurering van bestaande werklocaties. We inventariseren de mogelijkheden om bestaande bedrijventerreinen te optimaliseren en schuifruimte te creëren. Vanwege trends en ontwikkelingen en een mismatch in aangeboden en gevraagde typen werklocaties, is uitbreiding van op maat gesneden planaanbod in de toekomst noodzakelijk om onze toekomstbestendige economie te behouden. In meerdere stappen onderzoeken we de behoefte, type bedrijvigheid en locaties.

Trends en ontwikkelingen die lokale economie beïnvloeden

De toekomst van onze lokale economie wordt mede beïnvloed door trends en ontwikkelingen die landelijk en internationaal spelen. In hoofdstuk 3 bespreken we een aantal van die trends die belangrijk zijn voor Land van Cuijk, mede met het oog op ons economisch profiel:

- Versnelling van de voedseltransitie
- Veranderingen in het winkellandschap
- Krapte op de arbeidsmarkt
- Circulaire economie en ruimtevrage

Onze visie op een toekomstbestendige economie

Onze ambitie is: *Het realiseren van een toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties. Het vermogen van bedrijven, kennisinstellingen, overheden en gebruikers om met elkaar samen te werken, versterkt de veerkracht van de economie en de aantrekkingskracht van economische ecosystemen. De topsectoren agri, food, tech en health staan centraal.*

- We willen **bijdragen aan de ontwikkeling van brede welvaart**, waarin naast toename van materiële welvaart, ook aandacht is voor het welzijn van inwoners van onze gemeente. Daarbij geven we aandacht aan de leefomgeving, aantrekkelijke centrumgebieden en goede voorzieningen, gezondheid, duurzame mobiliteit en bereikbaarheid en een goed toekomstperspectief.
- We kiezen voor een **duurzame economische groei** die bijdraagt aan de brede welvaart. Plannen van ondernemers die hierbij passen faciliteren we, mits dat past in de ruimte die beschikbaar is op bedrijventerreinen.
- We bieden ruimte aan nieuwe bedrijvigheid, maar prioriteren **de vestiging van bedrijven die bijdragen aan onze 'topsectoren'**.
- In deze sectoren bevorderen en benutten we **ketensamenwerking in lokale en regionale innovatieve economische ecosystemen**. Met de inzet op specifieke campusvorming versnellen we dit proces.
- Ruimte in onze gemeente is schaars en kwetsbaar; daarom ontwikkelen we beleid dat **toeziet op zorgvuldig ruimtegebruik**.

Binnen de voorgestelde drie strategielijnen en negen kernopgaven, maken we in ons beleid daarvoor een aantal expliciete keuzes.

- Tegelijkertijd dient de **kwaliteit van bedrijventerreinen aan te sluiten bij de behoefte** van bedrijven en zetten we in op revitalisering en herstructurering waar dat nodig is.
- Met het creëren van **ruimte voor nieuwe economische dragers** ondersteunen we de revitalisering van het landelijk gebied.
- We streven naar **behoud van werkgelegenheid** in onze gemeente en ondersteunen de verbetering van de **aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt** en de extra inzet op het MBO.
- We bevorderen het **organiserend vermogen op werklocaties en in de centrumgebieden** en werken mee aan samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid.
- We zorgen voor **concentratie van consumentenvoorzieningen** in (de centra van) de kernen. We behouden en versterken waar mogelijk de perspectiefvolle centra in de kernen.
- We willen dat bestaande en nieuwe economische activiteiten bijdragen aan **onze ambities om duurzaamheid te bevorderen**. Onder andere door in te zetten op een circulaire economie en natuurinclusieve werklocaties.

Inhoudsopgave

Samenvatting

1. Inleiding	<u>11</u>	4. Ambitie en visie: voeding en gezondheid voor mens en dier	<u>49</u>
1.1 Aanleiding voor economische visie	<u>12</u>	A Focus op economische sectoren	<u>53</u>
1.2 Ambitie en uitgangspunten	<u>13</u>	B Aantrekkelijk vestigingsklimaat	<u>57</u>
1.3 Proces om te komen tot deze economische visie	<u>16</u>	C Toekomstbestendige en duurzame werklocaties	<u>62</u>
2. DNA economie Land van Cuijk	<u>17</u>	5. Uitvoeringsplan op hoofdlijnen	<u>71</u>
2.1 Economische Kerngegevens	<u>18</u>	5.1 Uitgangspunten uitvoeringsplan	<u>72</u>
2.2 Vestigingsklimaat	<u>30</u>	5.2 Uitvoeringsplan 2025 - 2030 op hoofdlijnen	<u>73</u>
2.3 Ruimte voor werken	<u>35</u>	5.3 Organisatie en uitvoering	<u>75</u>
2.4 Belangrijkste opgaven	<u>38</u>		
3. Trends en ontwikkelingen	<u>39</u>	Bijlagen	
3.1 Versnelling van de voedseltransitie	<u>40</u>	Bijlage 1: Beleidskaders	<u>77</u>
3.2 Veranderingen in het winkellandschap	<u>41</u>	Bijlage 2: Overzicht bedrijventerreinen in Land van Cuijk	<u>79</u>
3.3 Krappe arbeidsmarkt vraagt om keuzes	<u>43</u>		
3.4 Voldoende ruimte voor een circulaire economie	<u>45</u>		
3.5 Belangrijkste kansen en bedreigingen	<u>48</u>		

1. Inleiding

In deze economische visie spreekt de gemeente Land van Cuijk haar ambities uit hoe zij wil bijdragen aan een duurzame economische groei in Land van Cuijk.

1.1 Aanleiding voor economische visie

Voor u ligt de eerste economische visie van de gemeente Land van Cuijk. De grootste gemeente van Noord-Brabant en de derde gemeente qua inwonertal in Noordoost-Brabant, met 33 kernen en 92.000 inwoners. De lokale economie heeft een sterk eigen DNA. Bedrijven in de sectoren 'agri', 'food', 'tech' en 'health' dragen bij aan het onderscheidend vermogen van Land van Cuijk. Maar de economie is breder dan deze topsectoren. Met een uitgestrekt landelijk gebied dragen de agrarische sector en de toeristisch-recreatieve sector bij aan de lokale economie.

In andere economische sectoren is een gevarieerd midden- en kleinbedrijf actief. Ook de centrumgebieden in Boxmeer, Cuijk, Grave en de andere kernen, bieden plaats aan een groot aantal ondernemingen in detailhandel en horeca.

De bedrijven zijn actief in een economisch landschap dat aan veranderingen onderhevig is. De trends en transities in economie en samenleving bieden kansen voor duurzame economische groei, maar stellen het bedrijfsleven ook voor uitdagingen, zoals de krapte op de arbeidsmarkt, grenzen aan bereikbaarheid, het gebrek aan uitbreidingsruimte en netcongestie.

Na het ontstaan van de nieuwe gemeente Land van Cuijk is er behoefte aan een integrale economische visie die rekening houdt met actuele ontwikkelingen, trends en transities en die ook duidelijkheid biedt waar op ingezet wordt. Onderdeel van deze economische visie is een uitvoeringsplan op hoofdlijnen. Dit werken we later uit in een gedetailleerd uitvoeringsplan, met acties en maatregelen, betrokken partners en budgetten. De economische visie geeft inzicht in de richting waarin de lokale economie zich kan ontwikkelen, een stip op de horizon; het uitvoeringsplan geeft aan hoe we daar denken te komen.

Wat zijn de innovatieve topsectoren in Land van Cuijk?

Land van Cuijk heeft een lange historie in vier specialistische sectoren: agri, food, tech en health. Deze sectoren zijn sterker aanwezig dan elders in Nederland. Ze zijn vaak gespecialiseerd, bijzonder innovatief en er vindt veel onderlinge uitwisseling en kruisbestuiving plaats. Onder deze sectoren vallen in Land van Cuijk:

- **Agri:** de vele landbouwbedrijven, productie van (specialistische) diervoeders en agribusiness. Er is veel innovatie, bijvoorbeeld rond eiwitvervangers.
- **Food:** de voedingsmiddelenindustrie, waaronder zuivelproducten en het maken, modificeren en verbeteren van uiteenlopende voedingsmiddelen. Bijvoorbeeld medische voeding.
- **Tech:** dit is de 'maakindustrie'. Deels gangbaar van aard (constructie, techniek, bouw, recycling) maar door de aanwezigheid van de topsectoren veelal zeer specialistisch en hoogwaardig. Bijvoorbeeld hoogwaardige procesindustrie, -techniek en automatisering, maar ook apparatuur en machines voor productie, modificatie en innovatie in de agri-, food- en healthsectoren.
- **Health:** in werkgelegenheid betreft dit deels de ziekenhuissector, gezondheidszorg en aanverwante verpleging en verzorging. In bedrijvigheid gaat het om veel technologisch vooroplopende bedrijven voor mens- en animalhealth. Bijvoorbeeld ontwikkeling en productie van innovatieve geneesmiddelen, laboratoria en research & development voor de gezondheid van mens en dier.

1.2 Ambitie en uitgangspunten

Onze ambitie is om de economische ontwikkeling van Land van Cuijk te bevorderen en toekomstbestendig te maken:

“We zetten in op het realiseren van een toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties. Het vermogen van bedrijven, kennisinstellingen, overheden en gebruikers om met elkaar samen te werken, versterkt de veerkracht van de economie en de aantrekkingskracht van economische ecosystemen.” (Kaderbrief, 2023)

We sluiten aan bij trends in de economie en maken keuzes

- De economie is dynamisch en we zijn afhankelijk van tal van externe ontwikkelingen waar we als gemeente geen invloed op hebben. We willen eraan bijdragen dat het **bedrijfsleven accuraat kan inspelen op actuele ontwikkelingen, trends en transities**.
- Dat doen we door **samen te werken met organisaties** die het bedrijfsleven vertegenwoordigen, zoals de Industriële Kring Land van Cuijk en Noord-Limburg, de bedrijventerreinverenigingen en de centrummanagementorganisaties, door belanghebbenden uit het onderwijs en de arbeidsmarkt te betrekken en door het investeringsklimaat en onze dienstverlening te versterken.
- De economie van **de toekomst is een duurzame en circulaire economie**, waarin hergebruik van producten en grondstoffen en het behoud van natuurlijke hulpbronnen centraal staan.
- **Onze prioriteit ligt bij de topsectoren agri, food, tech en health**. De ruimte in Land van Cuijk is schaars en kwetsbaar. Dat betekent dat niet alles op iedere plek kan.
- We zetten in op **belangrijke onderdelen van een aantrekkelijk vestigingsklimaat**, zoals goede bereikbaarheid, de energietransitie en energiezekerheid, nieuwe economische dragers in het landelijk gebied en een aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- In de economische visie leggen we een **verbinding met de andere gemeentelijke ambities en visies** die recent voor Land van Cuijk zijn vastgesteld.

Onze ambitie vertalen we in de volgende uitgangspunten

- **Brede welvaart:** van focus op kwantitatieve groei naar kwalitatieve groei van de economie. Door in te zetten op brede welvaart, dragen we bij aan maatschappelijk opgaves en verbeteren we het welzijn van de inwoners van Land van Cuijk. Onder andere door het bieden van werkgelegenheid, het in standhouden van aantrekkelijke werk- en centrumgebieden en de bijdrage aan een energieneutrale en klimaatadaptieve toekomst van Land van Cuijk.
- **Niet sectoraal, maar integraal.** We kiezen voor een integrale benadering waarbij publieke en private partners uit verschillende domeinen elkaar vinden in gedeelde, op elkaar afgestemde belangen en visies.
- **Samen met belanghebbenden.** Deze visie is tot stand gekomen door een intensief proces met verschillende belanghebbenden, zoals ondernemers, onderwijs- en arbeidsmarktorganisaties en organisaties die het bedrijfsleven vertegenwoordigen. Veel belanghebbenden hebben aangegeven ook betrokken te willen zijn in de uitvoering van de visie.
- **Regionale samenwerking.** Het Land van Cuijk maakt deel uit van de regio Noordoost-Brabant en is strategisch gelegen nabij de Duitse grens en steden als Nijmegen, Venlo, Den Bosch en Eindhoven. Met het oog op een toekomstbestendige economie werken we nauw samen met regionale partners, in Noordoost-Brabant, maar ook in breder regionaal verband.
- **Basis voor besluitvorming.** De visie vormt de basis voor onze toekomstige besluitvorming, over de wijze waarop we als gemeente richting geven aan de economische ontwikkeling en over de keuzes die we maken voor een toekomstbestendige economie.

Van visie naar uitvoeringsplan

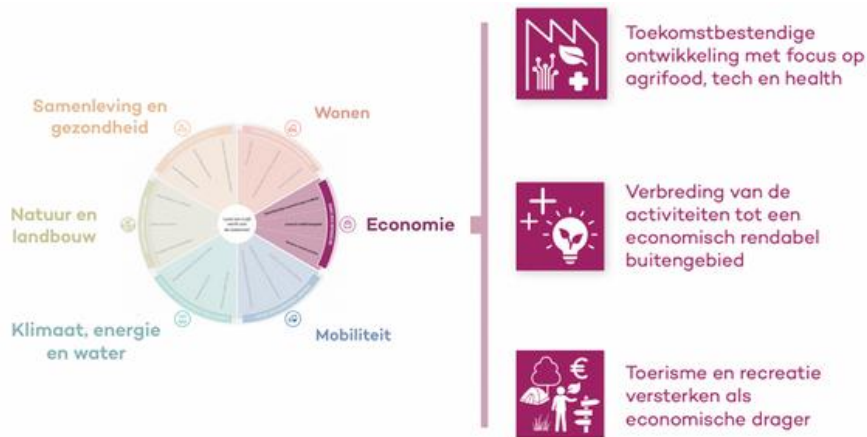
Een visie is richtinggevend en biedt perspectief om op bestuurlijk vlak keuzes te maken. In deze visie is een uitvoeringsplan op hoofdlijnen opgenomen. Samen met belanghebbende partijen werken we die uit in een gedetailleerder uitvoeringsplan. Daarin leggen we vast hoe we het beleid willen uitvoeren, met acties en maatregelen, betrokken partners en budgetten.

Omgevingsvisie en afstemming met andere visies

De economische visie is een van de bouwstenen van de Omgevingsvisie. In deze economische visie geven we aan hoe we invulling geven aan het economisch beleid voor een toekomstbestendige economie. In de Omgevingsvisie worden de opgaven uit de verschillende visies met elkaar in samenhang gebracht en wordt een ruimtelijke visie voor de lange termijn gepresenteerd, inclusief de ruimtelijk-economische opgaven – kwalitatief én kwantitatief – die voortkomen uit de economische visie. We nemen daarbij 2040 als ‘stip op de horizon’ in deze visie. In ons uitvoeringsplan werken we concrete stappen uit voor de periode 2024 tot en met 2030.

De Opgavennotitie uit het omgevingsvisietraject van juni 2023 zet de kaders neer en benoemt drie kernopgaven per thema (zie hieronder).

Bron: Omgevingsvisie Land van Cuijk

De voorliggende economische visie gaat over de eerste twee thema's:

- 'Toekomstbestendige ontwikkeling met focus op agri, food, tech en health'
- 'Verbreding van de economische activiteiten tot een economisch rendabel buitengebied'

Voor het thema 'toerisme en recreatie versterken als economische drager' is separaat in 2024 de visie toerisme en recreatie vastgesteld.

Veel van de onderwerpen die aan bod komen in de economische visie zijn bovendien nauw verbonden met het gemeentelijke beleid dat op andere beleidsterreinen wordt vastgesteld. In deze visie leggen we, waar relevant, het verband met andere beleidsterreinen.

Relevante beleidsnotities gemeente Land van Cuijk

- Energievisie
- Mobiliteitsplan
- Natuurvisie
- Perspectief landbouw Land van Cuijk
- Visie landelijk gebied
- Visie toerisme en recreatie
- Woon(zorg)visie

1.3 Proces om te komen tot deze economische visie

Samen met belanghebbenden

Naast individuele gesprekken met ondernemers, vertegenwoordigers van onderwijs en arbeidsmarkt, werkgeversorganisaties, belangenorganisaties, betrokken ambtenaren en de portefeuillehouder, hebben we drukbezochte verdiepingssessies en stakeholdersbijeenkomsten georganiseerd voor het bedrijfsleven, ondernemers, eigenaren, onderwijs en andere belanghebbenden. Hierbij zijn we in gesprek gegaan over de uitkomsten van de analyses, ambities, belangrijke thema's en te maken keuzes in de visie.

Binnen de gemeentelijke organisatie heeft afstemming plaatsgevonden tussen andere beleidsterreinen. Met de gemeenteraad en het college van B&W hebben tijdens de totstandkoming van de visie beeldvormende en opiniërende bijeenkomsten plaatsgevonden.

Economische Visie Land van Cuijk 2040

Proces en participatie

Opbouw economische visie

- **Hoofdstuk 2:** analyse van het “DNA” van de economie van Land van Cuijk: de belangrijkste kenmerken van de lokale economie en het vestigingsklimaat, de betekenis van belangrijke economische sectoren, wat Land van Cuijk onderscheidt van andere gemeenten en wat ondernemers daarvan vinden, de te verwachten ruimtebehoefte van bedrijven en de mate waarin het huidige aanbod op werklocaties daarin voorziet.
- **Hoofdstuk 3:** trends en ontwikkelingen waarvan we verwachten dat die van invloed zijn op toekomstige economische ontwikkelingen in Land van Cuijk. Thema's die aan bod komen: versnellen van de voedseltransitie, veranderend winkellandschap, demografie en arbeidsmarkt, circulaire economie en circulaire gebiedsontwikkeling.
- **Hoofdstuk 4:** onze ambitie en visie, uitgewerkt aan de hand van drie strategielijnen en negen kernopgaven.
- **Hoofdstuk 5:** het uitvoeringsplan op hoofdlijnen.
- **Bijlagen**

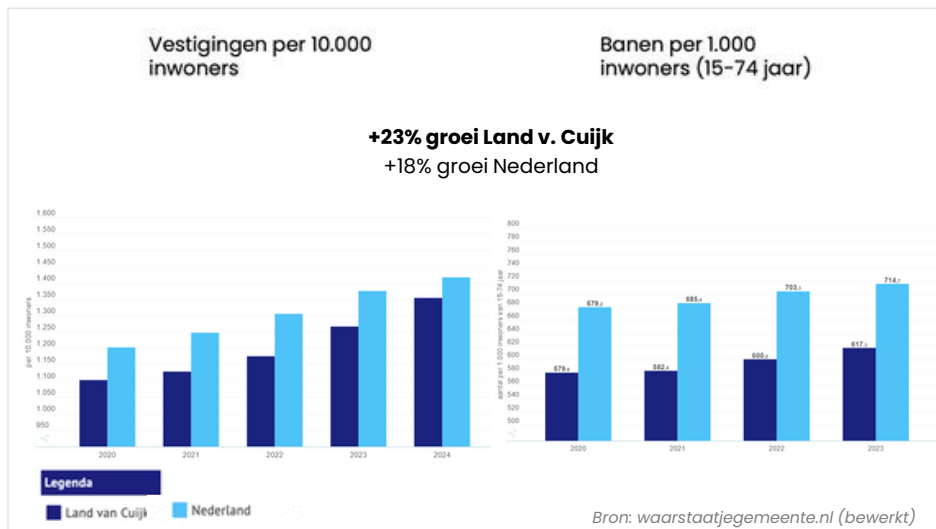
2. DNA economie Land van Cuijk

De economie van Land van Cuijk heeft een sterk DNA, gekenmerkt door een cluster van agri-, food-, tech- en health-bedrijven. Toonaangevende bedrijven zijn de basis in een sterk economisch ecosysteem. De karaktervolle centrumgebieden in de grootste kernen dragen bij aan onze economie en de brede welvaart.

2.1 Economische Kerngegevens

De economie van Land van Cuijk in cijfers

- 9.779 ondernemingen; bovengemiddelde groei van 23% sinds 2020
- 42.575 banen
- Bruto Lokaal Product: €3,68 miljard op jaarbasis
- Topsectoren agri, food, tech en health: 2.325 bedrijven (24% van het totaal); 16.400 werknemers (39% van totale werkgelegenheid)
- Agrarische sector: 825 landbouwbedrijven, 2.500 arbeidsplaatsen
- Detailhandel: circa 390 winkels, 121.800 m2 winkelvloeroppervlak
- Toerisme en recreatie: 2.600 arbeidsplaatsen
- Werkloosheid: 2,8% beroepsbevolking

'Wimke de Körver' (Wim Hendrix 1896-1965)

Wilhelmus Hubertus Hendrix werd geboren op 9 juli 1896 te Venray. Zijn bijnaam 'Wim de Körver' was een verwijzing naar de mandenmakerij van zijn grootvader. Wim was afkomstig uit een familie van molenaars, mandenmakers en handelaren in granen en zaden. Na het overlijden van zijn vader nam Wim in 1925 het familiebedrijf over. Dit betekende het begin van een onderneming die onder zijn leiding zou transformeren tot een innovatief concern van grote omvang. Waarvan de kern, nu nog steeds de basis is van het DNA van Land van Cuijk.

Na een start met het op grotere schaal mengen en verkopen van veevoer, richtte hij tijdens en na de oorlog innovatieve bedrijven op, die zich richtten op specerijen-surrogaten, de productie van diergeneesmiddelen voor pluimvee en het commercialiseren van veredelde pluimveerassen. Zijn 'Hybride kippen' – die meer vlees en eieren produceerden dan traditionele kippen – leverden een belangrijke bijdrage aan de modernisering van de pluimveehouderij in West-Europa.

Onder de naam Hendrix Fabrieken groeide het bedrijf tot grote omvang en omzet in food en (animal)health. Voor het overwegend agrarische Boxmeer en omgeving werd de door Hendrix groot gemaakte industrie, de belangrijkste werkgever. De kracht van Wim Hendrix' ondernemerschap schuilde in zijn durf, zijn voortvarende aanpak en doorzettingsvermogen.

Hij bleef op zoek naar groei en nieuwe uitdagingen en verloochende zijn eenvoudige afkomst niet. Zoals vele tijdgenoten van het Brabantse platteland had hij amper een opleiding genoten. Dat compenseerde hij met intelligentie en zakeninstinct. Door tijdig de juiste vakmensen in dienst te nemen, verzekerde hij zich van de benodigde kennis die, zeker toen het bedrijf hooggekwalificeerde producten begon te ontwikkelen, onontbeerlijk werd.

(Bron: [Brabants Erfgoed](#) – Wim Hendrix, bewerkt)

Groei aantal vestigingen boven landelijk gemiddelde

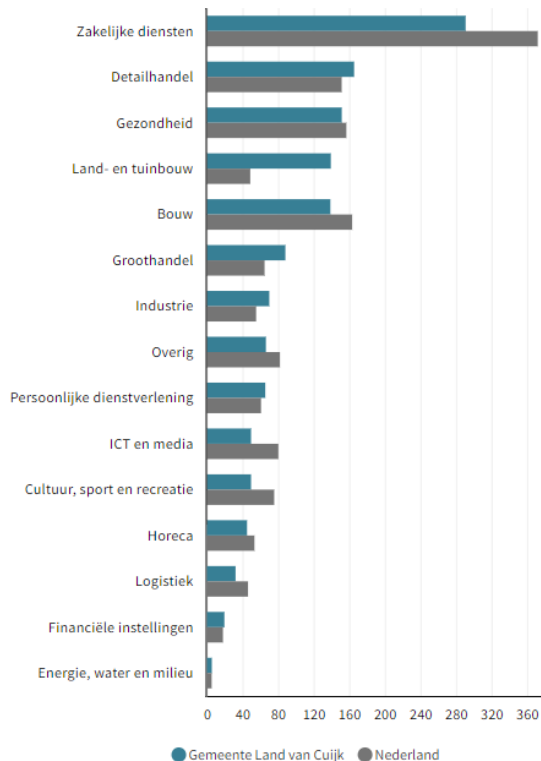
Eind 2023 waren er in het Land van Cuijk 9.779 ondernemingen gevestigd (LISA, 2023). Bij die bedrijven werkten 42.575 mensen. Het aantal vestigingen per 10.000 inwoners ligt onder het landelijk gemiddelde, maar van 2020 tot 2024 is de toename van het aantal vestigingen in Land van sterk bovengemiddeld: 22,9% groei in Land van Cuijk tegenover 17,8% groei landelijk. De ontwikkeling van het aantal banen per 1.000 inwoners in Land van Cuijk bevond zich in dezelfde periode ongeveer op hetzelfde niveau als voor Nederland.

De lokale economie in Land van Cuijk wordt gekenmerkt door een grote diversiteit aan sectoren. In sommige sectoren ligt het aantal vestigingen per 10.000 inwoners onder het landelijk gemiddelde, maar in voor Land van Cuijk belangrijke economische sectoren zoals land en tuinbouw, groothandel en industrie steekt het aantal vestigingen per 10.000 inwoners juist boven het gemiddelde uit.

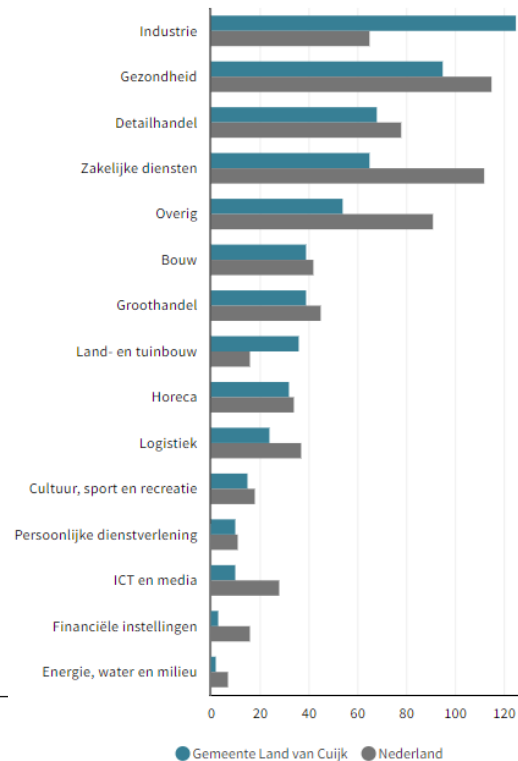
Kijken we naar het aantal banen per 1.000 inwoners, dan valt in Land van Cuijk de oververtegenwoordiging van banen in de sector industrie op. Kennisintensivering in exportsectoren, waaronder agribusiness, industrie, groothandel en de transportsector, is een drijver voor algemene werkgelegenheidsgroei in Oost-Brabant. Die kennisintensivering is krachtig in Brainport Eindhoven – het zuidoostelijke deel van dat gebied – maar speelt nadrukkelijk ook in het noordoostelijke deel van het gebied, waar Land van Cuijk deel van uitmaakt (Tordoir, 2019).

Aantal vestigingen en banen per 1.000 inwoners, Land van Cuijk en Nederland (1-4-2024)

Vestigingen per 10.000 inwoners aantal

Banen per 1.000 inwoners 15-74 jaar Land van Cuijk, aantal

Bruto Lokaal Product (BLP)

Het Bruto Lokaal Product (BLP) van Land van Cuijk – de totale toegevoegde waarde van alle economische activiteiten die binnen de gemeentegrenzen op jaarbasis worden gecreëerd – is € 3,68 miljard (CLOK, 2023). Het BLP per inwoner ligt 17% onder het Nederlands gemiddelde per inwoner. Het landelijke karakter van Land van Cuijk en de daarmee samenhangende relatief lage agglomeratiegraad zijn daar mede debet aan. Bovendien is Land van Cuijk, gelegen in de nabijheid van grotere steden als Nijmegen, Eindhoven en Den Bosch, een echte ‘woongemeente’, met relatief veel uitgaande forenzen.

Organisaties gevestigd in Land van Cuijk die de grootste toegevoegde waarde bieden voor de economie, zijn MSD Animal Health, Marel Poultry BV, Danone Nutricia, Sociale Werkvoorziening, Maasziekenhuis en Thuiszorg Pantein (CLOK, 2023).

Agri, food, tech en health: kansrijke hotspot economie Land van Cuijk

Land van Cuijk kan steeds meer worden gezien als een hotspot voor de ontwikkeling van de sterke exportgerichte kenniseconomie in Zuid-Nederland, zo blijkt uit een ruimtelijk-economische analyse die enkele jaren geleden werd uitgevoerd (Tordoir, 2019). In de gemeente bevindt zich veel hoogwaardige bedrijvigheid in de Agri, Food, Tech en Healthsectoren, met clusters in onder andere biotechnologie, geavanceerde machinebouw en fijnmechanica, aangevoerd door de lokale ‘Big 5’ van bedrijven:

- MSD Animal Health
- Hendrix Genetics
- Nutreco
- Marel Poultry BV
- Danone Nutricia

Tussen de clusters is sprake van kruisbestuiving van kennis en vernieuwing tussen enerzijds hoogwaardige procesindustrie en agribusiness en anderzijds hoogwaardige investeringsgoederenindustrie.

MSD Animal Health

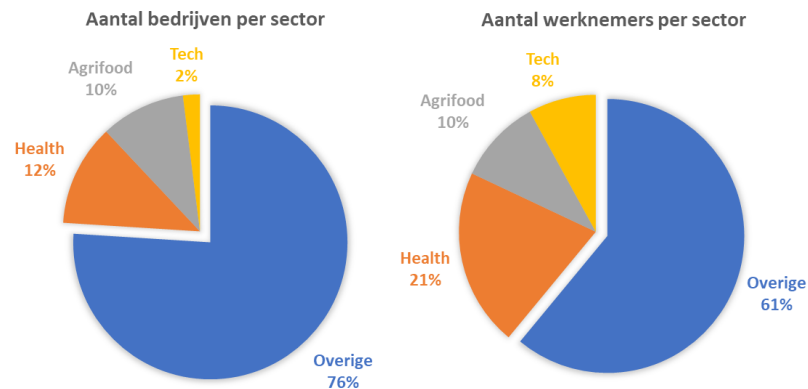
De vestiging van MSD Animal health in Boxmeer is de grootste locatie wereldwijd binnen de farmaceutische industrie op het gebied van ontwikkeling en productie van veterinaire vaccins. Goed voor ruim 2.200 banen (en nog circa 250 contractors actief) is het de vestiging met de meeste werknemers van het Land van Cuijk. De helft van de werknemers is werkzaam in de productie, maar daarnaast is ook ruim 12% van de werknemers werkzaam op het gebied van onderzoek en ontwikkeling (R&D). Binnen de organisatie is er veel expertise op het gebied van biotechnologie, wat al heeft geleid tot de ontwikkeling van nieuwe vaccintypen, geavanceerde kweek- en productie systemen voor vaccins en andere innovatieve oplossingen.

Forse werkgelegenheid in de topsectoren

In de sectoren Agri, Food, Tech (hoogwaardige maakindustrie) en Health zijn in Land van Cuijk 2.325 bedrijven gevestigd (24% van het totaal aantal bedrijven). Gezamenlijk bieden zij werk aan circa 16.400 werknemers, maar liefst 39% van de totale werkgelegenheid in Land van Cuijk (LISA, 2023; bewerking CLOK). De industrieel-technologische hotspot Land van Cuijk moet in het verband worden gezien van een interregionaal netwerk, met bio-tech in Noordoost-Brabant, Noord-Limburg en zuidelijk Gelderland en high-tech in Zuidoost-Brabant.

Aandeel 'topsectoren' in economie Land van Cuijk, respectievelijk aandeel in totaal aantal bedrijven en werkgelegenheid (cijfers 2023)

Bron: Lisa, 2023 (bewerkt)

Werkgelegenheid in de zorg

De zorgsector is één van de sectoren met de meeste werkgelegenheid in Land van Cuijk. Het Maasziekenhuis in Boxmeer/Beugen, onderdeel van Pantein, biedt algemene ziekenhuiszorg dichtbij huis, maar ook toegang tot academische en intensieve zorg. Pantein biedt naast ziekenhuiszorg ook thuiszorg, ouderenzorg en diensten aan huis. Op de Health Campus Boxmeer is ruimte voor hoogwaardige bedrijven en instellingen uit de health en farma sector.

Topsectoren, naar SBI-codes

- Agri en food: alle landbouw en veeteelt, vervaardiging van voedingsmiddelen (waaronder vleesverwerking, slachterijen, verwerking aardappelen, groente en fruit, zuivelproducten, brood en deegwaren), diervoeders, dienstverlening voor landbouw, visserij en kweken van vis
- Tech: onder andere chemie, farmaceutische grondstoffen en producten, rubber en kunststof, minerale producten, metaalbewerking, computers, elektronische en optische apparatuur, elektrische apparaten, machines, vervaardiging van (onderdelen van) auto's en opleggers en overige transportmiddelen
- Health: gezondheidszorg, verpleging en verzorging, maatschappelijke dienstverlening

Regionaal ecosysteem van agri, food, tech en health

De bedrijven in de agri, food, tech en health sector in Land van Cuijk maken deel uit van een groter cluster in de regio Noordoost-Brabant. Ook toeleverende bedrijven en logistieke dienstverleners die zich specifiek richten op agrifood maken deel uit van de sector. Samen met de aanwezige mbo- en hbo-onderwijsinstellingen in de regio zelf en in de nabijheid en de lokale en regionale overheden maakt het bedrijfsleven deel uit van een regionaal ecosysteem.

Kenmerkend voor zo'n ecosysteem is dat het verschillende complementaire partners met elkaar verbindt om gezamenlijk aan marktvraag te voldoen. Een organisatie als AgriFood Capital speelt in de regio Noordoost-Brabant een belangrijke rol in het versterken van dat ecosysteem. In een breder regionaal verband is er sprake van een dominant netwerk van bedrijven die actief zijn in AgriFood in Regio Food Valley, Greenport Venlo en AgriFood Capital, samenwerkend in FoodNL.

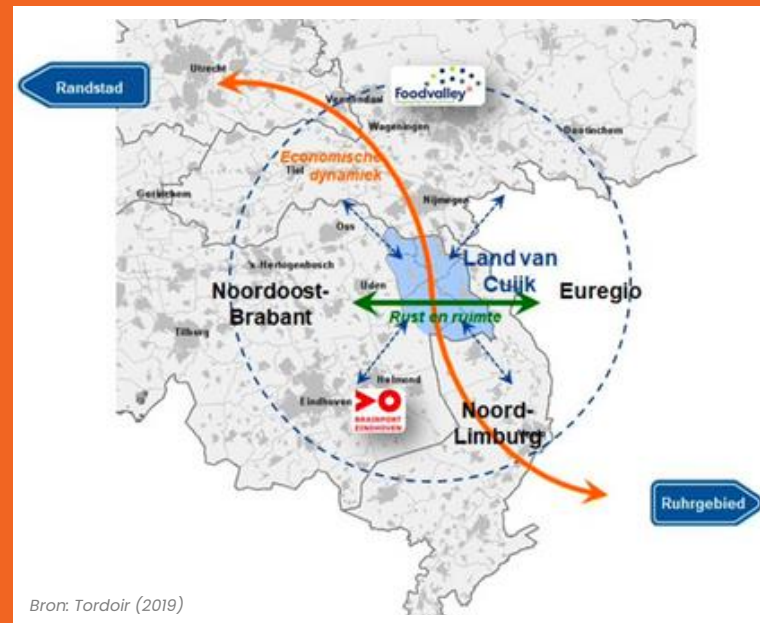
Met een Bruto Regionaal Product van 27 miljard euro is Noordoost-Brabant de 6e economie van Nederland. In opdracht van AgriFood Capital becijferde Buck Consultants International dat de agrifood sector verantwoordelijk is voor een derde van de totale exportwaarde van de regio en 17% van de totale werkgelegenheid. Ook tech en logistiek zijn krachtige en groeiende clusters in Noordoost-Brabant (Bron: AgriFood Capital, 2020)

Land van Cuijk in interregionaal systeemverband

De krachtige ontwikkeling van kennisintensieve exportsectoren, waaronder de agribusiness, industrie, groothandel en transportsector, in het oosten van Brabant en het noorden en midden van Limburg zorgen voor een regionaal-economisch groeipatroon langs drie ruimtelijke assen:

- As tussen Eindhoven en Nijmegen;
- As tussen Eindhoven en Venray/Venlo;
- As tussen Nijmegen en Venray/Venlo.

Binnen deze assen spelen middelgrote kernen een economische hoofdrol, met relatief sterke groei van de werkgelegenheid. In dit ruimtelijk economisch groeipatroon vormt het middengebied van Land van Cuijk een concentratiepunt.

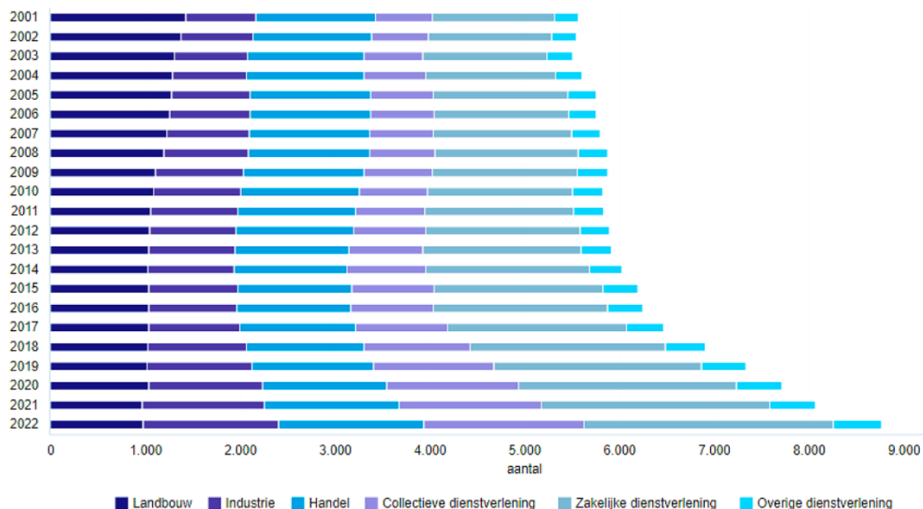
Bron: Tordoir (2019)

MKB biedt veel werkgelegenheid

Aanvullend op de grote toonaangevende bedrijven binnen Land van Cuijk kent de gemeente met haar 33 kernen een grote verscheidenheid aan (MKB-)ondernemers. Het totaal aantal vestigingen kende een forse groei vanaf 2016. Wat verder de afgelopen decennia opvalt is een sterke groei in industrie, afname in de Landbouw en stabilisatie in de Handel.

Sinds 2016 is een sterke groei te zien in de dienstverleningssectoren. Voor een deel is dit te verklaren door een groei in ZZP'ers (een verdrievoudiging over de afgelopen 3 jaar), maar ook zonder eenmanszaken is er sprake van een sterke groei in vestigingen.

Ontwikkelingen van het aantal vestigingen naar sector (2001-2022)

Bron: LISA (2022)

Agrarische sector 'motor' voor groei agrifood, directe belang neemt af

De totale oppervlakte van Land van Cuijk is circa 35.000 hectare, waarvan circa 25.000 hectare agrarisch gebied (CBS, 2024). In 2023 waren er 825 landbouwbedrijven gevestigd in Land van Cuijk, terwijl er in 2010 in de regio van Land van Cuijk nog 1.074 landbouwbedrijven waren. Als een van de meest 'vee-dichte' gebieden van Nederland ondergaat Land van Cuijk een structurele verandering waarbij het aantal agrarische bedrijven afneemt, terwijl de overgebleven bedrijven aanzienlijk in omvang toenemen.

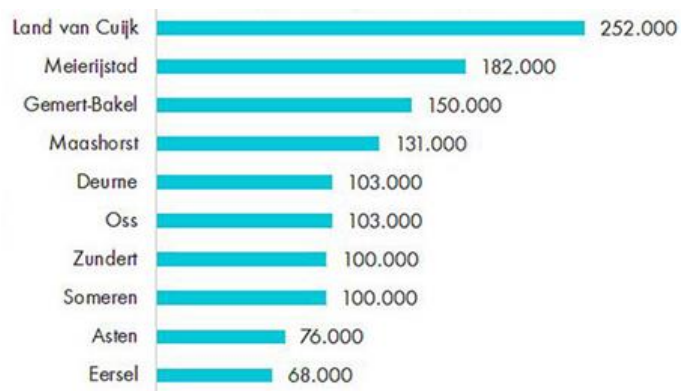
Veel van de bedrijven die nu actief zijn in agri, food en tech, zijn in het verleden ontstaan uit de aanwezigheid van de landbouwsector in Land van Cuijk. De lokale banden tussen de 'wereldspelers' in agri en food en lokale agrarische bedrijven bestaan nog steeds, bijvoorbeeld in de vorm van proefboerderijen.

De toegevoegde waarde van de agrarische sector was in 2021 €161 miljoen. Daarmee heeft de sector een aandeel van circa 4% in het bruto lokaal product. In de sector werkten in 2023 circa 2.500 mensen (CLOK, 2023).

Sterke toename vrijkomende agrarische bebouwing (VAB's)

Als gevolg van de (verwachte) afname van het aantal landbouwbedrijven zal het areaal vrijkomende agrarische bebouwing (VAB's) in Land van Cuijk naar verwachting de komende jaren sterk toenemen. In absolute zin is de verwachte omvang van dat areaal hoog, in vergelijking met andere gemeenten in Noord-Brabant. Hierdoor ontstaat ruimte voor de vestiging van nieuwe, ook economische, activiteiten in het landelijk gebied.

Top 10 gemeenten Noord-Brabant met de meeste leegstaande oppervlakte van agrarische gebouwen 2020-2035 in m2

Bron: [Provincie Noord-Brabant](#)

Eiwitcampus Beers

In het voormalige K.I. station en veeteeltmuseum is de Eiwitcampus gevestigd. Eiwitcampus Beers bouwt aan de wereld van morgen door het stimuleren van innovatieve agri- en foodorganisaties die zich bezig houden met transitie naar een duurzamere agrarische sector. Het is een plek om innovaties in de agri-food te faciliteren en te begeleiden.

Specifiek richt de Eiwitcampus zich op dierlijke en plantaardige eiwitten, biobased economy, circulaire landbouw en duurzame energie. Zo is er bijvoorbeeld samenwerking met Agrifood Capital. Momenteel is op de campus al een aantal innovatieve startups gevestigd, zoals Arista Bee Research (Broeden van resistente bijen), Basic Theory (Duurzame gefermenteerde voedselproducten) en Multiphase Dryers (Het drogen van reststromen met behulp van laagwaardige restwarmte). De eiwitcampus heeft de ambitie om nog meer spelers in de toekomst te faciliteren.

Centrumgebieden en voorzieningen

Land van Cuijk bestaat uit 33 kernen van uiteenlopende omvang. De detailhandel, horeca en andere consumentverzorgende voorzieningen zijn merendeels gevestigd in de grotere kernen: Cuijk, Boxmeer, Grave, Mill, Sint Anthonis, Wanroij en Overloon. In totaal telt de gemeente circa 390 winkels met een totale omvang van circa 121.800 m² winkelvloeroppervlak (wvo) (BRO juli 2024).

Winkels, horeca en andere consumentenvoorzieningen, zoals markten en standplaatsen zijn bepalend voor de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van kernen en het landelijke gebied. Centra met perspectief en toekomstwaarde zijn belangrijk voor de ondernemers in deze centra, maar zijn óók belangrijk voor de werkgelegenheid én de aantrekkelijkheid als woongemeente voor werknemers en bedrijven in andere sectoren.

Veel kwaliteiten

De verschillende centrumgebieden hebben ieder hun eigen kwaliteiten, karakter en trekkracht. Op relatief korte afstand van Land van Cuijk liggen grotere of meer complete winkelsteden (Uden, Nijmegen, Venlo en Goch en Kleve in Duitsland). Deze regionale trekkracht is van oudsher van invloed op het aanbod in en de samenstelling van de centra.

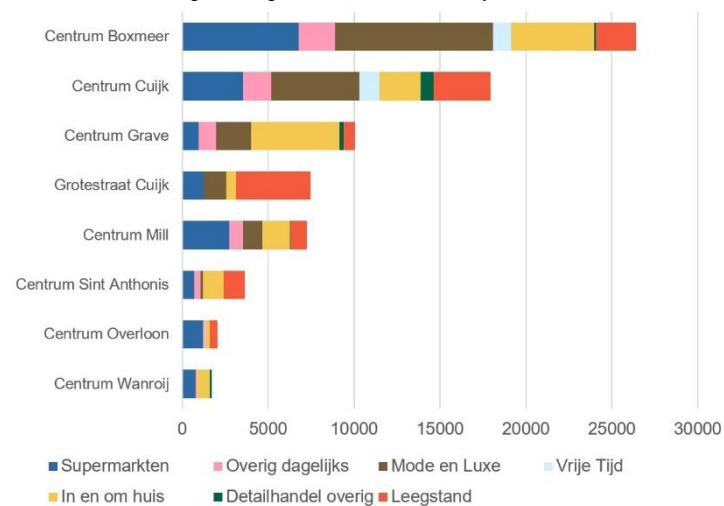
In Cuijk en Boxmeer zijn buiten de centra ook enkele doelgericht bezochte, grootschalige winkels gevestigd. Een groot deel van de andere grootschalige winkels is verspreid gevestigd over de gemeente, vaak op solitaire locaties. De dorpscentra, supermarkten en aanverwante consumentenvoorzieningen hebben in de eerste plaats een functie voor de eigen inwoners van onze gemeente.

Boxmeer centrum

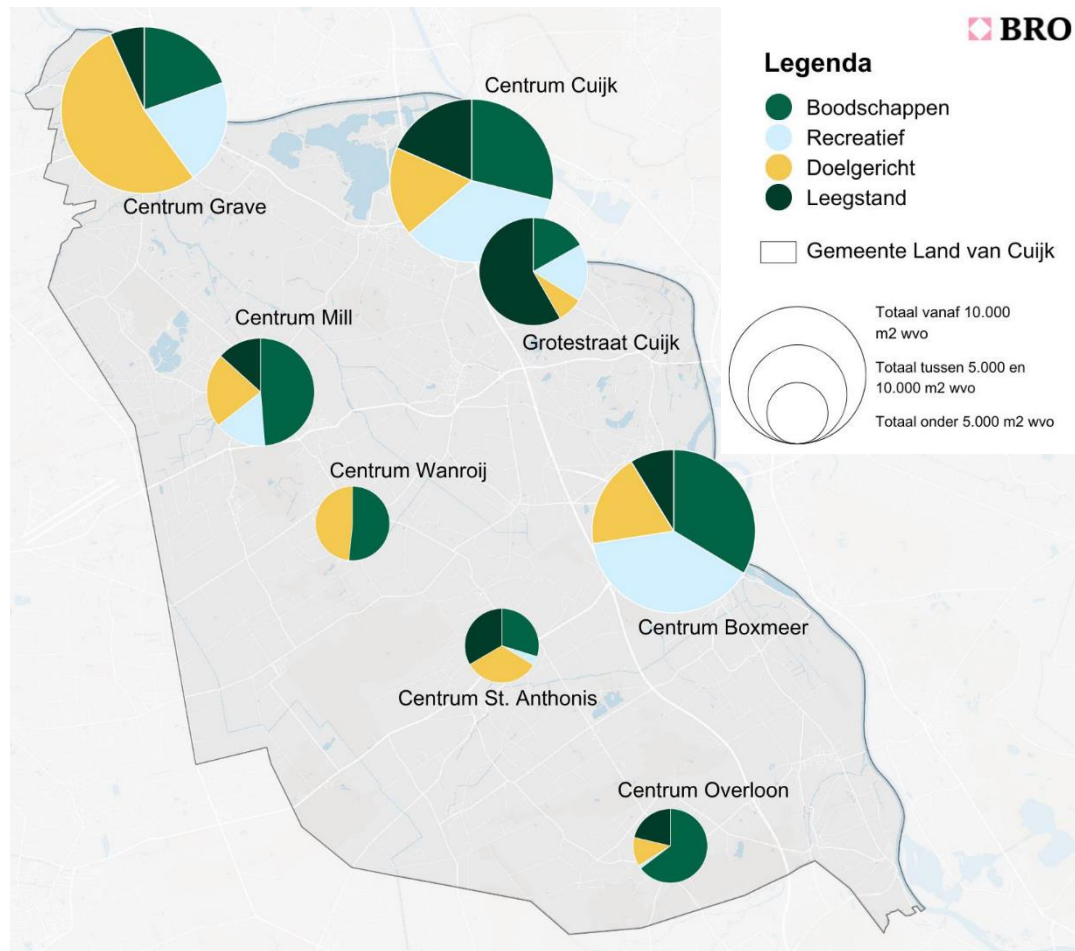
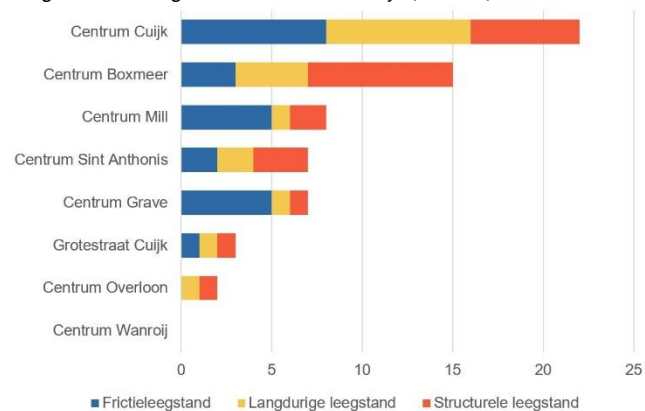
Het centrum van Boxmeer is het grootste winkelgebied van de gemeente Land van Cuijk (93 winkels, ca. 24.000 m² wvo). Het heeft een uitgebreid en divers aanbod aan winkels, horeca en andere centrumvoorzieningen. Naast een ruim boodschappenaanbod, zijn er veel niet-dagelijkse winkels, zowel recreatief (Mode & Luxe, Vrije tijd) als doelgericht bezocht (in & om huis en detailhandel overig). Mede hierdoor heeft het centrum, ook van oudsher, een verzorgingsfunctie voor inwoners van de voormalige gemeenten Boxmeer en Sint Anthonis, Gennep en daarbuiten. Boxmeer is een sub-regionaal winkel- en boodschappencentrum. In of nabij het centrum wordt jaarlijks een aantal evenementen georganiseerd die extra bijdragen aan de belevingservaring. In de BIZ Boxmeer-centrum zijn ondernemers en vastgoed vertegenwoordigd.

(Winkel)branchering winkelgebieden Land van Cuijk (m² wvo)

Leegstand winkelgebieden Land van Cuijk (m² wvo)

Winkelaanbod per kern naar grootteklasse en samenstelling (in m² wvo)

Cuijk centrum

Cuijk is een belangrijk voorzieningencentrum in de gemeente (ca. 14.500 m² wvo, 63 winkels – excl. cluster Grotestraat-zuid). Het heeft een sterk aanbod aan basiswinkels in de dagelijkse artikelen (supermarkten, (vers)speciaalzaken), aangevuld met recreatief of doelgericht bezocht winkelaanbod. Er is sterke horeca en ook de schouwburg en bibliotheek zijn belangrijke trekkers. Het winkelaanbod is in een ruim gebied gevestigd. Op korte afstand van het centrum is een cluster grootschalige winkels gevestigd, met Albert Heijn supermarkt als trekker. Er staan hier enkele grote winkelruimten leeg. Ook in het centrum is sprake van leegstand, in enkele gevallen op beeldbepalende plekken.

Functie voor bewoners en bezoekers

Vooral voor boodschappen en de aankoop van andere dagelijkse artikelen weten de winkels de inwoners in hoge mate te binden (80–95% koopkrachtbinding, Koopstromenonderzoek Noord-Brabant 2021). Voor de meer recreatief bezochte of niet-dagelijkse winkelbranches vindt meer afvloeiing van bestedingen plaats naar de grotere omliggende steden. Deze hebben vaak een uitgebreider en meer divers winkel- en voorzieningenaanbod.

Afhankelijk van het aanbod en de aantrekkelijkheid van het centrum, vloeit er ook omzet toe van buiten onze gemeente. Bijvoorbeeld uit aangrenzende gemeenten en vanuit Duitsland. Ook (dag)toerisme en bezoek aan de verblijfsaccommodaties in de gemeente leveren een plus voor winkels en centra, zoals in Overloon, Grave en enkele andere recreatief goed bezochte plaatsen. De horeca, die deels gevestigd is in de centrumgebieden maar ook op aantrekkelijke solitaire locaties, en de supermarkten en speciaalzaken, profiteren hiervan.

Dagelijkse winkels belangrijk voor kleinere kernen

Het winkelaanbod in de kleinere kernen verschilt behoorlijk in omvang en kwaliteit. Dit is afhankelijk van het lokale inwonerdraagvlak, de nabijheid van winkels in grotere kernen en de lokale situatie. In enkele kernen is een buurtsteunpunt/solitaire supermarkt aanwezig, bijvoorbeeld Beers, Gassel, Oeffelt, Haps, Rijkevoort, Oploo of Vierlingsbeek. Deze voorzien in een basisaanbod op korte afstand van de woning en bepalen voor een belangrijk deel nog de leefbaarheid in de kleinere kernen. Het aanbod in de kleine kernen staat onder druk, onder andere door veranderend consumentengedrag en een afnemend inwonerdraagvlak voor voorzieningen.

Centrummanagement

In meerdere centrumgebieden is (een vorm van) centrummanagement actief of zijn ondernemers en vastgoedeigenaren georganiseerd. Op bovenlokaal, gemeentelijk niveau zijn er kansen om de samenwerking tussen de verschillende centrumgebieden te versterken en kennis en ervaring te delen. Bij de verschillende samenwerkingsvormen in de centra is hier ook belangstelling voor en behoefte aan.

Kansen en bedreigingen centra en voorzieningen

In de centra met grotere concentraties van winkels, detailhandel en andere centrumvoorzieningen, komt een aantal ontwikkelingen samen:

- Een teruglopend (traditioneel) winkelaanbod, met name in de niet-dagelijkse/recreatief bezochte winkelbranches (kleding & mode, schoenen, luxe artikelen e.d.);
- Opkomst van horeca en in enkele centra ook andere centrumfuncties (zoals persoonlijke verzorging, beauty & health, ambachten, culturele en sociaal-maatschappelijke voorzieningen);
- Leegstand, deels ook structureel, in aanloopstraten en in het kernwinkelgebied;
- Te grote en onduidelijke afbakening van winkelgebieden en het ontbreken van een duidelijke profilering per centrum of per deel- of sfeergebied hierbinnen;
- Verrommeling, onder andere door leegstand en achterstallig onderhoud van panden en afname van de aantrekkelijkheid en bezoek aan straten of deelgebieden;
- Kansen om beter te profiteren van een eigen identiteit en trekkracht, met een passende functiemix, die minder afhankelijk is van een traditionele winkelinvulling (van 'places to buy' naar 'places to be');
- Passende verblijfskwaliteiten, met aandacht voor groen en een aantrekkelijke omgeving.

Het groeiende belang van Recreatie & Toerisme

Parallel aan de economische visie is voor Land van Cuijk een visie op recreatie & toerisme opgesteld (Visie Toerisme en Recreatie: natuurlijk ontspannen en beleven). In het dagrecreatief aanbod is routegebonden recreatie zoals wandelen en fietsen verreweg de meest populaire vorm van recreatie.

Ook is er een ruim aanbod van cultuur en erfgoed en vinden er veel (merendeels kleinschalige) evenementen plaats. In het verblijfsaanbod is sprake van een redelijk aanbod van veelal kleinschalige hotels en B&B's, enkele grote bungalowparken en een groot aanbod in (mini)campings (bron: Visie Toerisme en Recreatie gemeente Land van Cuijk).

De sector Recreatie & Toerisme levert een belangrijke bijdrage aan de economie van Land van Cuijk. In 2022 waren er in het Land van Cuijk 2.620 banen aan directe werkgelegenheid in de toerisme en recreatiesector, 6,2% van de totale werkgelegenheid. Er zijn nog geen recente cijfers over de overnachtingen. Wel neemt dit aantal de afgelopen jaren toe.

Uit de toeristische metingen blijkt dat er in 2014 circa 467.800 toeristische overnachtingen waren en in 2017 ruim 490.000 toeristische overnachtingen. Dit is een stijging van bijna 5%. Om een goed beeld te krijgen van de ontwikkeling van toerisme en recreatie wordt in 2024 een nieuwe monitor uitgevoerd. (bron: Visie Toerisme en Recreatie gemeente Land van Cuijk).

2.2 Vestigingsklimaat

Het vestigingsklimaat dient de juiste voorwaarden te bieden aan in Land van Cuijk gevestigde bedrijven om zich op een duurzame manier te kunnen door ontwikkelen en is van invloed op de aantrekkelijkheid van Land van Cuijk als vestigingsplaats voor haar bestaande en nieuwe bedrijven. Belangrijke onderdelen van het vestigingsklimaat zijn:

- Een goed functionerende arbeidsmarkt, in samenhang met goede onderwijsvoorzieningen;
- Goede bereikbaarheid en mobiliteit;
- Sterke samenwerkingsrelaties binnen én buiten de regio;
- Duurzame, veilige en prettige leefomgeving, met een passend woningaanbod en goede voorzieningen;
- Duurzaam aanbod van ruimte op werklocaties, aansluitend bij de vraag (paragraaf 2.3).

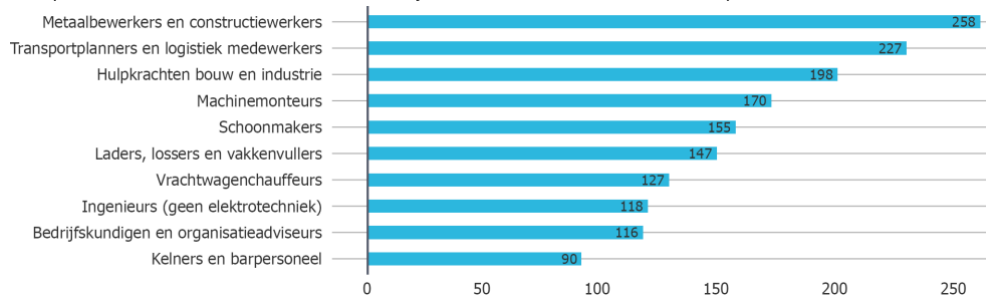

Krappe arbeidsmarkt maakt versterking aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt urgent

Niet als in veel andere gemeenten hebben ondernemers in Land van Cuijk in toenemende mate te maken met een krappe arbeidsmarkt. Onderstaande grafiek toont, ter illustratie, het aantal openstaande online vacatures in onze gemeente. De meeste openstaande vacatures zijn te vinden op MBO-niveau, in metaalbewerking, bouw en industrie en logistiek. Een vergrijzende beroepsbevolking, de braindrain van hoog opgeleide jongeren naar elders en relatief lage arbeidsparticipatie zijn mede oorzaak voor de krapte op de arbeidsmarkt.

Van alle Brabantse gemeenten is in Land van Cuijk het aandeel HBO- en WO-opgeleiden dat op 16-jarige leeftijd in de regio woonde en drie jaar na afstuderen buiten de provincie woonachtig is, het hoogst. De krapte op de arbeidsmarkt wordt weerspiegeld in een laag werkloosheidspercentage (2.8%, ten opzichte van 3,2% in Noord-Brabant; bron: CBS, 2022). Land van Cuijk is een typische woongemeente met een negatieve woon-werkbalans van -7.700 (banen ten opzichte van werkende mensen woonachtig in Land van Cuijk, CLOK, 2023).

Openstaande vacatures in Land van Cuijk, de meest voorkomende beroepen (2024)

Bron: ArbeidsmarktInZicht.nl

MBO-onderwijs belangrijk om te versterken

Ook in de toekomst zal de arbeidsmarkt krap blijven en is een goede aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt een belangrijke factor in het vestigingsklimaat. Het bedrijfsleven heeft sterke relaties met het MBO en ROC's (Koning Willem I college, Yuverta, ROC Nijmegen en Vakopleiding Techniek Cuijk), hogescholen (HAS, HAN, Avans, Fontys) en universiteiten (WUR, TU Eindhoven, Radboud Universiteit).

Bij de bedrijven bestaat de behoefte om vooral qua beroepsonderwijs meer jongeren te interesseren voor techniek, de inhoud van het curriculum beter af te stemmen op de behoefte van bedrijven en jongeren sterker te binden aan bedrijven. Veel openstaande vacatures vereisen met name MBO achtergrond. Een recent onderzoek adviseert dan ook om met nieuwe opleidingen met name op dit segment in te zetten (Wise up Consultancy, 2023).

Arbeidsmigratie

Voor (seizoens)arbeid in onder meer de tuinbouw, logistiek en voedingsmiddelenindustrie wordt vaak een beroep gedaan op arbeidsmigranten. In de regio Noordoost-Brabant wonen en werken circa 20.000 arbeidsmigranten. In ons nieuwe beleid 'Tijdelijke huisvesting arbeidsmigranten Land van Cuijk 2024', geven we aan dat arbeidsmigranten onmisbaar zijn voor het behoud van het brede palet aan bedrijfsactiviteiten binnen de gemeente, en daardoor van essentieel belang voor het behoud én de groei van de lokale economie.

Het aanbieden van kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten is primair de verantwoordelijkheid van werkgevers. De gemeente treedt faciliterend of regelend op door het stellen van heldere toetsingskaders, bijvoorbeeld over de vormen van huisvesting. In een 'Convenant Huisvesting arbeidsmigranten' verschaft de gemeente duidelijkheid tussen marktpartijen en gemeenten over de regels waaraan huisvesting van arbeidsmigranten moet voldoen. Er wordt een monitor ingesteld die de ontwikkelingen de komende jaren inzichtelijk maakt.

Vakopleiding Techniek Cuijk

De stichting Vakopleiding Techniek is een mooi voorbeeld van samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven. De school is ontstaan uit de fusie van twee bedrijfstakscholen, Stichting Regionaal Opleidingscentrum Cuijk en Stichting Vakopleiding Metaal Nijmegen, die al in de jaren tachtig van de vorige eeuw door het regionale bedrijfsleven werden opgericht. Ook nu is het bedrijfsleven nog nauw betrokken bij de vakopleiding. Er zijn vestigingen op bedrijventerrein de Beijerd-'t Riet, direct nabij station Cuijk.

Bereikbaarheid en mobiliteit staan onder druk

Goede bereikbaarheid en mobiliteit zijn essentieel voor een goed draaiende economie. Land van Cuijk is qua economie, arbeidsmarkt, onderwijs en voorzieningen sterk verbonden met omliggende regio's. De noord-zuidverbinding met Nijmegen en Noord-Limburg is sterk. De fysieke verbindingen met Brainport en de rest van Noordoost-Brabant zijn echter minder goed ontwikkeld (Buck Consultants International, 2020). In de mobiliteitsvisie voor Land van Cuijk wordt gewezen op drie knelpunten (Mobiliteitsplan 2040):

1. Het ontbreken van een goede oost-westverbinding;
2. Verkeersoverlast door provinciale wegen door de kernen, en;
3. Het ontbreken van een vlotte ov-verbinding met de regio's Noordoost-Brabant en de Metropoolregio Eindhoven.

Knelpunten voor vestigingsklimaat mobiliteit

Met de voorgenenomen plannen voor woningbouw zal de druk op het verkeersnetwerk nog verder toenemen. In de mobiliteitsvisie (Mobiliteitsplan 2040) zijn, met het oog op het vestigingsklimaat voor het bedrijfsleven, de belangrijkste knelpunten benoemd:

- Met name in de ochtendspits zijn er vertragingen in de doorstroming op de A73, N264, N321 en de N272 en op de Spoorstraat/Sint Anthonisweg/Beugenseweg in Boxmeer en in de avondspits op de Beersebaan in Cuijk. Als we niks doen neemt de druk op deze wegen toe richting 2040.
- De provinciale N321, N264 en de N272 ontsluiten veel verkeer, waarvan een hoog aandeel vrachtverkeer (met name op de N264). Vanwege de capaciteit en de geldende maximumsnelheid zorgen deze wegen voor een onvoldoende snelle oost-westverbinding tussen de A77, de A50 en de rest van de regio Noordoost- en Zuidoost-Brabant.
- De autobereikbaarheid van bedrijventerreinen heeft in het verleden altijd prioriteit gehad. De fiets- en OV-bereikbaarheid is daarbij echter achtergebleven.
- Vrachtwagenparkeren zorgt voor vragen en klachten in de gemeente, onder meer met betrekking tot parkeeroverlast voor omliggende woningen of bedrijven en sociale onveiligheid. In de gemeente is geen uniform beleid ten aanzien van vrachtwagenparkeren.
- Parkeren heeft op sommige plekken een negatief effect op de beleving in centrumgebieden.
- Op enkele wegen, waar ook fietsers van de rijbaan gebruikmaken, leidt de breedte en massa van landbouwvoertuigen tot (subjectief) onveilige situaties. Ook in enkele kernen wordt dit als hinderlijk ervaren.

Bron: Mobiliteitsplan 2040 Land van Cuijk

Industriële Kring Land van Cuijk en Noord-Limburg

De Industriële kring Land van Cuijk en Noord-Limburg is een samenwerkingsplatform van bedrijven uit de regio dat al meer dan 70 jaar bestaat. Het is een actieve vereniging die nauw samenwerkt met de bedrijventerreinverenigingen. De organisatie heeft verschillende themagroepen ingesteld die onder andere vraagstukken aanpakken op het gebied van duurzaamheid & milieu, mobiliteit & infrastructuur en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Sterke samenwerking draagt bij aan toekomstbestendige economie

Zowel lokaal als regionaal, in Regio Noordoost-Brabant verband, is er sprake van sterke samenwerkingsverbanden, netwerken en platforms van bedrijven, arbeidsmarkt- en onderwijsorganisaties en overheden.

Voorbeelden daarvan zijn de Industriële Kring Land van Cuijk en Noord-Limburg, de bedrijventerreinverenigingen, lokale ondernemersorganisaties, Platform Agrifood Tech Land van Cuijk, Cubox businessplatform, Beweging Een Goei Leven, Regionaal Bureau voor Toerisme Land van Cuijk, AgriFood Capital Noordoost-Brabant, ZLTO, UWV WERKbedrijf Land van Cuijk, het Talentbureau Land van Cuijk & Noord-Limburg, de centrummanagementorganisaties en Jong Ondernemend Platform Land van Cuijk & Noord-Limburg (JOP). Ook in breder regionaal verband werken we via AgriFood Capital in FoodNL samen met Food Valley en Greenport Venlo.

Deze samenwerkingsrelaties bieden niet alleen lokaal de basis voor de gezamenlijke aanpak van uitdagingen op het gebied van bijvoorbeeld energietransitie en bereikbaarheidsvraagstukken, maar vormen regionaal ook een voedingsbodem voor initiatieven gericht op kruisbestuivingen tussen bedrijven en ketensamenwerking. Ze vergroten ook de kansen om ons gezamenlijk in breder regionaal verband internationaal te profileren als voorloper in de Agri, Food, Tech en Health-sector van internationale betekenis.

Een passend woningaanbod met een aantrekkelijk voorzieningenniveau

In onze nieuwe woon(zorg)visie hebben we vastgesteld dat er om voldoende woningaanbod in de gemeente te creëren voor lokale woningzoekenden én vestigers vanuit de regio in de periode tot en met 2040 6.555 woningen dienen te worden gerealiseerd (waarbij het accent ligt op de periode tot en met 2030). De bouw van voldoende betaalbare huur- en koopwoningen draagt eraan bij om jongeren te binden aan Land van Cuijk. Dat is ook noodzakelijk om naar de toekomst toe voldoende aanbod van personeel te behouden.

Tegelijkertijd moeten we er alert op blijven dat de urgentie om locaties beschikbaar te maken voor wonen niet ten koste gaat van andere belangrijke ruimtebehoevende functies, zoals werken en bedrijvigheid. Het programma Ruimte voor Economie van het Ministerie voor Economische Zaken en Klimaat wijst op knelpunten in de (toekomstige) ruimte voor bedrijvigheid, doordat vanwege de urgentie van de woningbouwopgave er door gemeenten soms voor gekozen wordt om bedrijventerreinen te transformeren naar nieuwe woongebieden (Ministerie EZK, 2023).

2.3 Ruimte voor werken

Voldoende ruimte voor werken is cruciaal om in de toekomst te kunnen blijven voorzien in voldoende inwerkgelegenheid, de uitbreidings- en/of verplaatsingsbehoefte van bedrijven in Land van Cuijk en om ruimte te kunnen bieden aan die bedrijven die zich in onze gemeente willen vestigen én van toegevoegde waarde zijn voor onze economie.

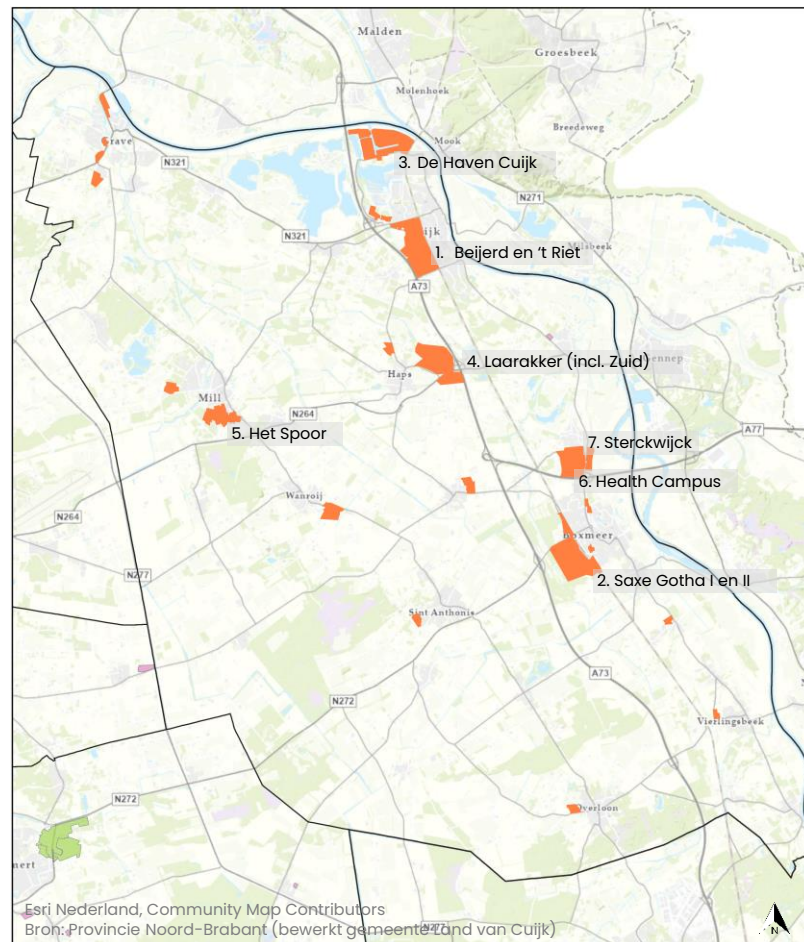
Huidige werklocaties

Het huidige areaal bedrijventerreinen in Land van Cuijk bedraagt zo'n 600 hectare, 1,7% van het totale grondoppervlak in de gemeente (IBIS, 2022; CBS, 2022; zie ook bijlage 2). Eén op de drie werknemers in Land van Cuijk werkt op een bedrijventerrein (35%) en een substantieel deel van het Bruto Lokaal Product wordt hier gerealiseerd. Er zijn in de gemeente meerdere bedrijventerreinen waaronder een aantal grootschalige:

Bedrijventerrein	Start uitgifte	Bruto (ha)	Netto (ha)
1. Beijerd en 't Riet (Cuijk)	1950	113	96
2. Saxe Gotha I en II (Boxmeer)	1955	99	84
3. De Haven Cuijk (Katwijk)	1960	97	91
4. Laarakker (incl. Zuid) Regionaal bedrijventerrein (Haps)	2016	94	66
5. Het Spoor (Mill)	1970	37	32
6. Health Campus (Beugen)	2010	27	21
7. Sterckwijck (Beugen)	2010	27	20
Overige bedrijventerreinen	divers	107	94
Totaal		601	503

Deze bedrijventerreinen zijn veelal geschikt voor grootschalige productie. Alleen op Laarakker is grootschalige distributie toegestaan. Daarnaast zijn er nog zo'n twintig kleinere bedrijventerreinen, verspreid over de gemeente, geschikt voor reguliere bedrijvigheid.

Werklocaties Land van Cuijk

Esri Nederland, Community Map Contributors
Bron: Provincie Noord-Brabant (bewerkt gemeente Land van Cuijk)

Bedrijventerreinenprognose

Op basis van de bedrijventerreinenprognose Noordoost-Brabant van het EIB en de verwachte toekomstige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt heeft Stec Groep in opdracht van de regio Noordoost-Brabant (RNOB) per gemeente een indicatieve inschatting gemaakt van de vraag naar economische uitbreiding in de toekomst (bron: Naar een actueel afsprakenkader bedrijventerreinen, Stec Groep, 2023).

- EIB raamt de uitbreidingsvraag in Land van Cuijk tussen 15,6 en 19,7 hectare t/m 2030 en tussen 11,8 hectare voor de periode 2031 t/m 2040 (totaal t/m 2040 tussen 22,6 en 31,5 hectare).
- De aanvullende analyse door Stec Groep laat zien dat er sprake is van hoge druk op de ruimte op bedrijventerreinen, in Land van Cuijk, maar ook in de omliggende regio.
- Het rapport verwacht dat de druk op de ruimte verder zal oplopen.
- In grote delen van de gemeente is al jaren vooral voor MKB-bedrijven geen geschikt aanbod meer uitgifbaar. Stec Groep veronderstelt in haar analyse dat dit mogelijk de groei van het MKB in de weg heeft gezeten.

Ondernemers in Land van Cuijk geven aan behoefte te hebben aan ruimte voor uitbreiding. In een enquête verspreid onder ondernemers (voorjaar 2023) geven 58 ondernemers aan een verhuishwens te hebben (Stec Groep, 2023).

De ruimtevraag die resulteert uit de enquête loopt uiteen van 3 tot 9 hectare voor de komende één à twee jaar, rekening houdende met het optimaal herbenutten van de ruimte die door verhuizers eventueel vrij komt.

Bereikbaarheid over water en intermodaal goederenvervoer

De binnenhaven Cuijk is zowel lokaal als regionaal van betekenis voor de bereikbaarheid van onze gemeente over water en de Inland Terminal Cuijk maakt voor veel bedrijven goederenvervoer via meerdere transportmogelijkheden mogelijk (intermodaal). Met bedrijventerrein de Haven beschikt Cuijk over een watergebonden terrein dat van bovenregionaal belang is. Dit terrein met een oppervlak van ruim 80 ha netto, onderscheidt zich door de volgende kenmerken:

- Toegankelijkheid voor vaarklasse Va;
- Aanwezigheid van een openbare terminal;
- Kavels tot milieuklasse 5.2;
- Sterk in agri en food;
- Nabijheid van snelwegen A73 en A77.

De functie en positionering van de haven is op dit moment niet optimaal en revitalisering van de haven is gewenst. Een openbare laad-/loswal ontbreekt, terwijl de uitgegeven 'natte kavels' op het bedrijventerrein onvoldoende worden benut. Verschillende bedrijven geven aan baat te hebben bij een openbare overslagkade. Als gemeente hebben we daarom het initiatief genomen tot de aanleg van een openbare Bulk Terminal.

Logistieke ruimtevraag heeft groot aandeel in totale ruimtevraag regio

Een groot deel van de ruimtevraag in de regio Noordoost-Brabant komt vanuit de logistieke sector. Op regionaal niveau gaat het voornamelijk om logistieke dienstverleners, groothandels, verladers/producenten die zelf de logistiek verzorgen en distributiecentra van retailers en supermarkten. Een fors deel van de huidige logistieke sector (45%) is sterk gelieerd aan de agri- en foodsector en ook lifesciences & health. De sectoren waar de regio Noordoost-Brabant haar profiel aan ontleent.

In Land van Cuijk is het aandeel logistieke partijen dat opereert in de sectoren agri en food nóg groter dan de 45% (Stec Groep, 2023). De logistieke sector in onze gemeente, is dus sterk verbonden aan onze topsectoren.

Kwalitatieve mismatch vraag en aanbod

Wanneer we de vraag naar en aanbod van ruimte op bedrijventerreinen in Land van Cuijk met elkaar confronteren zien we een kwalitatieve mismatch. Een groot deel van het beschikbare aanbod op bedrijventerreinen in Land van Cuijk is alleen geschikt voor een maximale milieucategorie 2. Tegelijkertijd is een aanzienlijk deel van de ruimtevraag in Land van Cuijk afkomstig van bedrijven vanuit de sectoren agri, food, tech en Health. Deze bedrijven zijn vaak juist op zoek naar ruimte op een bedrijventerrein met een hogere milieucategorie (zie definitie en uitleg milieucategorieën op pagina 45).

In de jaren voorafgaand aan de vorming van gemeente Land van Cuijk hebben op bedrijventerreinen soms ontwikkelingen plaatsgevonden die onvoldoende toegevoegde waarde leveren aan het economisch klimaat op het bedrijventerrein of niet passend zijn op de daarvoor bedoelde werklocaties. Denk aan vestiging van maatschappelijke functies en detailhandel op bedrijventerreinen of de vestiging van niet-watergebonden bedrijfsvestiging op watergebonden locaties.

Kwaliteit deel huidige werklocaties onder de maat

Op een aantal bedrijventerreinen, bijvoorbeeld (delen van) Saxe Gotha, Beijerd en 't Riet, en De Haven, is het vastgoed en de uitstraling van het terrein verouderd (Stec Groep, 2023).

Zonder ingrijpen zullen deze terreinen in de toekomst vermoedelijk hun aantrekkelijkheid als vestigingslocatie verliezen. Op een deel van de terreinen is sprake van extensief ruimtegebruik.

Vraagprognose onderschatting van de werkelijke ruimtevraag

Het rapport van Stec Groep oordeelt dat er in de door EIB uitgevoerde vraagprognose mogelijk sprake is van een onderschatting van de toekomstige ruimtevraag in Land van Cuijk, ingegeven door onder meer het feit dat:

- in de afgelopen jaren niet altijd in de ruimtevraag van het MKB kon worden voorzien;
- er gezien de grote regionale druk op de ruimte vanuit omliggende gemeenten aanvullende vraag naar ruimte kan optreden, en;
- de kwalitatieve mismatch tussen vraag en aanbod naar bedrijventerreinen.

Ook speelt mee dat de transitie naar een circulaire economie naar verwachting leidt tot een grotere ruimtevraag (zie hoofdstuk 3).

2.4 Belangrijkste opgaven

Land van Cuijk heeft een duidelijk economisch profiel waar in de toekomst op voortgebouwd kan worden. Maar er zijn belangrijke opgaven om de economie toekomstbestendig te maken. Dit blijkt ook uit de één-op-één gesprekken en verdiepende sessies die we tijdens het opstellen van deze visie hebben gevoerd met ondernemers en vertegenwoordigers vanuit platform- en netwerkorganisaties, onderwijs en arbeidsmarkt.

De belangrijkste opgaven die we afleiden uit de analyse in dit hoofdstuk en die we hebben opgehaald in de gesprekken met ondernemers en belanghebbenden:

- De economie van Land van Cuijk heeft een sterk profiel, gericht **op agri, food, tech en health**. De bedrijven in deze sectoren maken deel uit van een krachtig regionaal netwerk, in de eerste plaats in Noordoost-Brabant, maar ook in breder regionaal verband.
- Naast de 'topsectoren' voegen **ook mkb-bedrijven in andere sectoren** in belangrijke mate waarde toe aan de economie.
- Land van Cuijk wordt gekenmerkt door een **groot landelijk gebied**. Door de transitie die plaatsvindt in de landbouwsector ontstaat in dit gebied een duidelijke **behoefte aan 'nieuwe economische dragers'**.
- Het **vestigingsklimaat voor bedrijven** in Land van Cuijk **vraagt de komende jaren blijvende aandacht**. Ondernemers wijzen onder meer op knelpunten in de auto- en OV-bereikbaarheid, netcongestie en veroudering van een deel van de bestaande bedrijventerreinen. Ook de **krappe arbeidsmarkt** en de doorlooptijd van aanvragen voor vergunningen, de **aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt** en het **gebrek aan technisch (MBO) personeel** worden veel genoemd. Aandacht is ook nodig voor de **centrumgebieden** in de kernen en het aanbod van voldoende (betaalbare) woningen, met het oog op een aantrekkelijk woon- en leefklimaat.
- Gezien de schaarse ruimte op bedrijventerreinen, in combinatie met de druk op de ruimte vanuit andere domeinen, dient uiterst **zorgvuldig om te worden gegaan met het beschikbare harde planaanbod**. Uitbreiding van op maat gesneden planaanbod in de toekomst is noodzakelijk om onze toekomstbestendige economie te behouden.
- De centrumgebieden zijn bepalend voor de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de kernen en het landelijk gebied. Er is aandacht nodig voor **behoud van de verzorgingsstructuur** en versterking en het **toekomstbestendig maken van de centrumgebieden**, inclusief een goede organisatie, samenwerking en inzet op de aanpak van specifieke problemen per centrum.

3. Trends en ontwikkelingen

De toekomst van de lokale economie wordt beïnvloed door trends en ontwikkelingen die landelijk en internationaal spelen. Gezien ons economisch profiel zijn onder andere 'versnelling van de voedseltransitie', 'veranderingen in het winkellandschap', 'krapte op de arbeidsmarkt' en 'circulaire economie en ruimtevrage' belangrijk.

3.1 Versnelling van de voedseltransitie

De voedseltransitie is een transitie naar een duurzaam voedselsysteem waarin voeding op zodanige wijze geproduceerd en geconsumeerd wordt, dat het voorziet in het voeden van huidige generaties zonder de economische, sociale en ecologische fundamenteën voor de voeding van toekomstige generaties in gevaar te brengen. De voedseltransitie zal ertoe leiden dat de wijze waarop wij ons voedsel produceren en consumeren het komend decennium ingrijpend zal veranderen ([Rijnconsult, Whitepaper voedseltransitie](#)).

Inmiddels ontstaat op tal van terreinen beweging in het huidige voedselsysteem. Rijnconsult benoemt een aantal van die transitie:

- **Kringlooplandbouw:** gebruik van reststromen die normaal niet gebruikt worden, zoals restwarmte, plastics en voedseloverschotten;
- **Eiwittransitie:** verschuiving van dierlijke naar plantaardige en alternatieve eiwitbronnen, zoals zeewier en insecten;
- **Gezonde voeding:** afname van ongezonde voedingsstoffen en toename van de consumptie van gezonde voeding; minder suikers, verzadigde en transvetten en bewerkt voedsel;
- **Energie transitie:** het voedselsysteem is op dit moment nog een grootverbruiker van energie en veroorzaakt veel uitstoot van broeikasgassen; transitie naar een duurzame structurele energievoorziening is noodzakelijk om die uitstoot te reduceren;
- **Grondstoffentransitie:** hierbij ligt de nadruk op hergebruik en de recyclebaarheid van grondstoffen;
- **Reductie stikstof en bestrijdingsmiddelen:** de landbouw is verantwoordelijk voor 61 procent van de totale nationale stikstofuitstoot. Het beleid van de overheid is gericht op de vermindering van de stikstofuitstoot, onder meer door de beperking van de stikstofruimte voor boeren.

Bron: Rijnconsult, Whitepaper voedseltransitie

Deze ontwikkelingen dragen gezamenlijk bij aan een transitie van het hele voedselsysteem. In de visie van AgriFood Capital zijn de voedselsystemen van de toekomst 'precies, circulair, waardevol en verbonden':

- **Precies:** Productieprocessen en producten van hoge kwaliteit, veilig, diervriendelijk en duurzaam, ondersteund door slimme technologie;
- **Circulair:** Kringlopen zijn zoveel mogelijk gesloten door (her-)gebruik van (rest-)stromen om verspilling van grondstoffen te voorkomen;
- **Waardevol:** De voedselketen produceert een zo hoog mogelijke toegevoegde waarde uit alle (rest-)stromen, waarbij het gaat om zowel economische als maatschappelijke toegevoegde waarde;
- **Verbonden:** De productie en verwerking vindt plaats in nieuwe ketenconcepten waar de consument en producent met elkaar verbonden zijn.

Bron: AgriFood Capital, Strategische Agenda 2030

Voedselsystemen van de toekomst

Bron: AgriFood Capital

3.2 Veranderingen in het winkellandschap

Land van Cuijk telt circa 92.000 inwoners (2024). Gezien de ambitie in de Woon(zorg)visie om in de periode 2022-2040 circa 6.555 woningen bij te bouwen (vooral in de periode t/m 2030) zal het aantal inwoners naar verwachting groeien met 10.000 tot 15.000 inwoners (raming CLOK, op basis van 1,5 à 2,28 inwoners per woning). De Woon(zorg)visie voorziet een woningbouwopgave voor alle 33 kernen, waarbij het zwaartepunt ligt bij de kernen nabij de mobiliteitsassen (A73, A77 en de spoorlijn).

Dit zorgt voor extra draagvlak voor detailhandel en aanverwante consumentenvoorzieningen. De spreiding van de nieuwbouw over de grotere kernen en het meer landelijke gebied speelt hierbij een rol. Vooral de oostkant van de gemeente en de grotere kernen zullen profiteren. Ook de relatief grotere vergrijzing in de gemeente speelt een rol.

Een aantal trends en ontwikkelingen is van belang voor centrumgebieden en consumentenvoorzieningen:

- **Verdere toename van online kopen en winkelen.** Van de totale detailhandelsbesteding in Nood-Brabant wordt circa 17% online gedaan. Voor de recreatieve branches (mode & luxe, vrije tijd) is dit 34%, voor dagelijkse artikelen 5%. Er is weinig verschil tussen de Brabantse regio's. De behoefte aan fysieke winkels zal blijven bestaan. Buiten de winkels voor de noodzakelijke dagelijkse en frequent benodigde artikelen, geldt dit vooral voor winkels en concepten met een toegevoegde en onderscheidende waarde (service, kwaliteit, beleving).
- Een **krimpen van vooral recreatief of niet-dagelijks bezochte winkels** is te verwachten, tot gemiddeld (en afhankelijk van locatie of centrum) 7% in 2030 (Detailhandelsvisie Noordoost-Brabant). Dit heeft een impact op de grotere en middelgrote kernen in onze gemeente. Structurele leegstand in een (te) groot winkelgebied is hiervan een teken.

- Het **dagelijkse artikelen- of boodschappenaanbod heeft vooralsnog in beperkte mate last** van de toename in online aankopen. In grotere kernen is een (lichte) groei of optimalisatie van het dagelijks aanbod mogelijk, ook in relatie tot eventuele bevolkingsgroei. Hier is een relatief **positief perspectief voor (modernisering van) supermarkten of versspecialzaken en ambachten**, zeker als er mogelijkheden zijn voor combinatiebezoek. Dit biedt kansen voor concentratie binnen perspectiefvolle centra, eigentijdse (buurt)steunpunten of wellicht nieuwvestigingen in centra waar perspectiefvolle branches ontbreken.
- **Voor horeca is het perspectief relatief gunstig**, afhankelijk van de locatie, het consumentendraagvlak en het concept of doelgroep. De horecabestedingen nemen na corona weer toe en ook in het bezoekgedrag kan goede en passende horeca prima voorzien in verschillende behoeftes.
- Er ontstaan **nieuwe formules en concepten**. Bijvoorbeeld rond multichannelstores (web- en fysieke winkel), fysieke winkels als showroom, servicepunt of plek om contact te maken met de klant. Of voor bewoners en bezoekers om elkaar te ontmoeten. In kernen met een klein draagvlak kunnen nieuwe concepten ontstaan rond bijvoorbeeld horeca, (pakket)afhaalpunten, sociaal-maatschappelijk functies of lokale initiatieven die in eigen beheer zijn van inwoners en het lokale bedrijfsleven.
- De **noodzaak van transformaties en functieverandering in centrumgebieden neemt toe**. De traditionele winkelfunctie neemt af, gezocht moet worden naar nieuwe functiemixen in compactere gebieden. Centra met een eigen en herkenbaar profiel, gericht op de doelgroep binnen het verzorgingsgebied en passend bij de functie in de totale verzorgingsstructuur, doen het goed. Investerings in deze gebieden lonen, samen met het tegengaan van onwenselijke ontwikkelingen buiten de centra.

Doorbreken van neerwaartse spiraal

Detailhandel en andere consumentenvoorzieningen in kleinere kernen staan onder druk en komen verder onder druk te staan. Onder andere door genoemde trends, veranderend consumentengedrag (online kopen/bezorgen, keuze voor grotere centra in de nabijheid) en hierdoor een verminderend economisch functioneren en toekomstperspectief.

Een mogelijk neerwaartse spiraal kan doorbroken worden door:

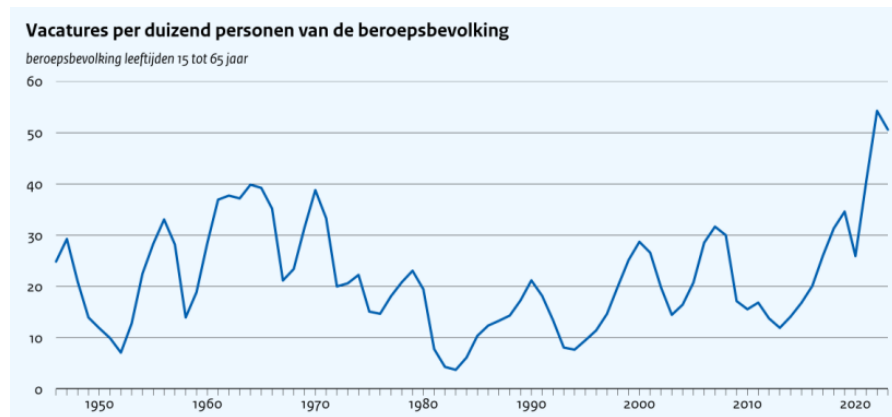
- Te blijven streven naar ruimtelijk compacte en aantrekkelijke winkelgebieden (indien aanwezig) of centraalgelegen (buurt)steunpunten van voorzieningen;
- In kleinere kernen stimuleren van combinaties met ambachtelijke, maatschappelijke en sociale voorzieningen;
- Terughoudend of restrictief te zijn naar verspreide bewinkeling of (planologische) mogelijkheden daarvoor.

3.3 Krappe arbeidsmarkt vraagt om keuzes

Onderzoek van het CPB laat zien dat de krapte op de Nederlandse arbeidsmarkt historisch hoog is (CPB, 2024). Het aantal vacatures, meer dan 50 vacatures per duizend personen in 2022, is sinds het begin van de metingen in 1946 nog nooit zo hoog geweest. Ondanks de teruggelopen economische activiteit – de Nederlandse economie is in 2023 nauwelijks gegroeid – is de vacaturegraad nog altijd hoog. De huidige krapte op de arbeidsmarkt is volgens het CPB ontstaan door een combinatie van hoogconjunctuur en expansief overheidsbeleid, mede dankzij de coronasteun.

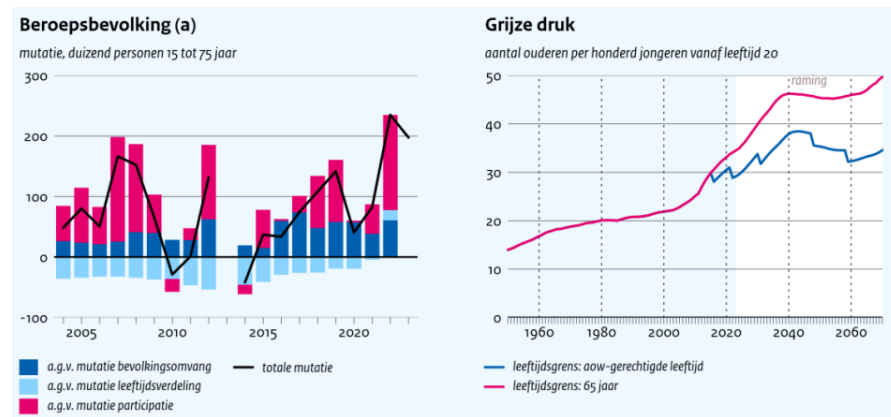
Het aantal vacatures per hoofd van de bevolking is sinds het begin van de reeksen niet zo hoog geweest

Bron: CPB (2024)

CPB stelt dat de krapte op dit moment (nog) niet gedreven wordt door grote veranderingen aan de aanbodkant. In 2022 groeide de beroepsbevolking zelfs met meer dan 200 duizend personen, als gevolg van zowel een toename van arbeidsparticipatie als de grotere bevolkingsomvang, gedreven door migratie. Vergrijzing drukt al jaren de stijging in het arbeidsaanbod enigszins (sinds de vroege jaren 2000), maar wordt gedempt door de AOW-leeftijdshogingen.

Laatste jaren nog flinke groei arbeidsaanbod (links), vergrijzing speelt al sinds de jaren '00 (rechts)

Bron: CPB (2024)

Spanning op de arbeidsmarkt, veel vacatures MBO-niveau

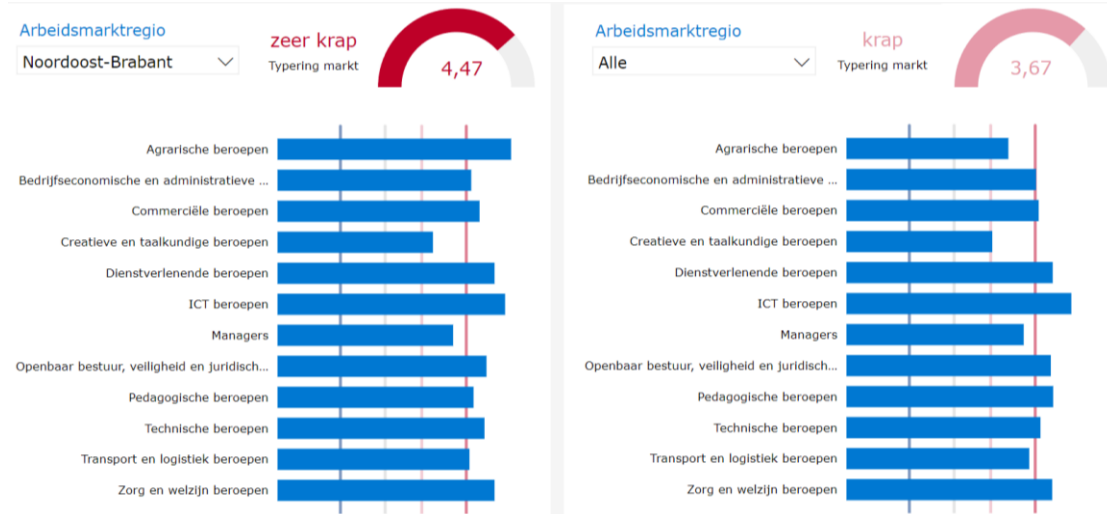
De huidige krapte levert voor veel bedrijven en instellingen problemen op en maakt het lastig om maatschappelijke uitdagingen op gebieden als wonen, zorg, onderwijs en de energietransitie te realiseren. CPB verwacht dat de arbeidsmarkt zich in zekere mate zal herstellen, bijvoorbeeld door loonaanpassingen en betere arbeidsvoorwaarden en beleid gericht op extra arbeidsaanbod (bijvoorbeeld gericht op verhogen arbeidsparticipatie, verbeteren van scholing of méér arbeidsmigratie). Maar mede gezien de gestage toename van de 'grijze druk' zal de krapte op de arbeidsmarkt moeilijk 'op te lossen' zijn.

In de arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant is nu al sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt, met een cijfer voor spanningsindicator arbeidsmarkt van 4,77. Het UWV rekent vanaf een cijfer van 4 met een zeer krappe arbeidsmarkt. De krapte op de arbeidsmarkt in Land van Cuijk is nog hoger, met een cijfer van ca. 5 (bron: ArbeidsmarktInZicht.nl). Dit hangt samen met de bovengemiddelde economische groei in de regio, die naar verwachting de komende jaren zal aanhouden. Veel vacatures zijn op MBO-niveau.

Afname potentiële beroepsbevolking Noordoost-Brabant

Ook ligt de werkloosheid in Noordoost-Brabant lager dan het landelijk gemiddelde (ArbeidsmarktInZicht.nl, 2024). Door de vergrijzing zullen er de komende jaren ook veel mensen uitstromen naar pensioen. Daardoor zal naar verwachting de potentiële beroepsbevolking in Noordoost-Brabant op de middellange termijn af gaan nemen.

Spanningsindicator arbeidsmarkt: Noordoost-Brabant versus alle arbeidsmarktregio's (1^e kwartaal 2024)

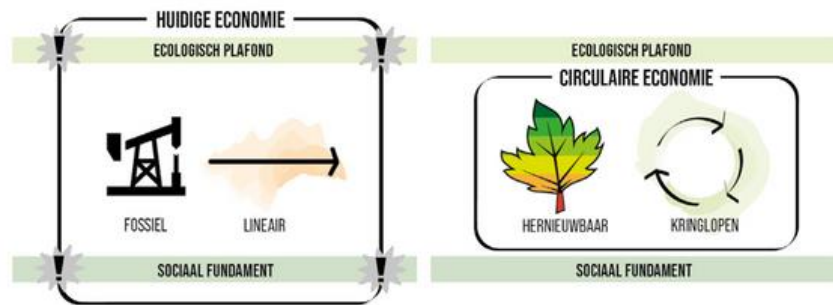

Bron: UWV (2024)

3.4 Voldoende ruimte voor een circulaire economie

Nederland wil in 2050 circulair zijn. En in 2030 moet al de helft minder ruwe grondstoffen gebruikt worden (Nederland circulair in 2050 – Rijksbrede programma Circulaire Economie). In de circulaire samenleving van de toekomst worden alle grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. Een circulaire economie is een economisch systeem dat het hergebruik van producten en grondstoffen en het behoud van natuurlijke hulpbronnen als uitgangspunt neemt, en waarde-creatie voor mens, natuur en economie in iedere schakel van het systeem nastreeft (Ministerie van Infrastructuur & Milieu, 2014).

Van een lineaire naar een circulaire economie

Bron: Ecorys (2022)

Behoefte aan schuifruimte

De transitie naar een circulaire samenleving heeft grote consequenties voor de ruimte. De transitie stukt als er geen ruimte komt voor nieuwe circulaire bedrijven en schuifruimte voor het verplaatsen van functies ontbreekt. Verplaatsen van functies is onder meer noodzakelijk om circulaire 'ruimtelijke schakels' te kunnen realiseren. Vanwege de hinder van (een deel van de) circulaire processen is die verplaatsing vaak noodzakelijk naar "zware industrieterreinen" met een hoge milieucategorie (HMC-activiteiten) en multimodale transportmogelijkheden (bereikbaar via water, spoor en weg):

"Een circulaire economie heeft een kleinschalige kant die makkelijk is in te passen in de dagelijkse leefomgeving van wonen en werken. Maar er is ook een grootschalige kant met industriële activiteiten, grote logistieke stromen en productiegebieden. De circulaire economie heeft onderdelen die ruimte bieden voor natuur en biodiversiteit, maar ook onderdelen die stinken, herrie maken en gevaarlijk zijn" (Ecorys, 2022).

Circulaire economische groei vraagt daarnaast zeker de eerste tijd vermoedelijk extra ruimte om naast de bestaande lineaire economie ontwikkeld te worden. Lineaire activiteiten die worden afgebouwd, bestaan nog voor een lange periode en overlappen deels met de opbouw van nieuwe circulaire activiteiten. Deze overgangsfase vraagt ook om 'schuifruimte' voor sanering en verbouwing van installaties of gebouwen, verplaatsing van bedrijven en aanleg van infrastructuurnetwerken.

40% Extra ruimtevraag door circulaire economie

PBL schat in dat de circulaire economie mogelijk kan leiden tot veertig procent extra ruimtebehoefte. In opdracht van PBL onderzocht bureau CE Delft de ruimtelijke consequenties van circulaire bedrijvigheid.

De ruimtelijke gevolgen kunnen per sector sterk verschillen:

- Overall kan delen en verlengen van de levensduur van goederen leiden tot een afname van het ruimtegebruik door productiefaciliteiten en logistieke activiteiten, maar tegelijkertijd zal er meer vraag komen naar Hoge Milieu Categorie (HMC)-bedrijfsruimten voor recycling, hergebruik en lokale teelt van biograndstoffen;
- Plastics zullen in een circulaire economie grotendeels bestaan uit gerecyclede plastics en bioplastics. Om meer gerecyclede plastics te kunnen gebruiken is ruimte nodig voor sortering, opslag en recycling van ingezamelde plastics;
- Op het gebied van woningbouw is extra opslag- en verwerkingsruimte nodig voor recycling van beton en demontabel bouwen. Daarnaast is ruimte nodig voor het fabriceren van beton met andere materialen, zoals basaltvezelstaven, of vervanging door hernieuwbare materialen.
- Op het gebied van wegenbouw leveren innovatieve technieken mogelijk ruimtewinst op met betrekking tot de aanleg van asfalt. Toepassing van de biograndstof lignine voor de aanleg van asfalt zou echter een ruime verdubbeling van de houtproductie betekenen, en dus een forse additionele ruimtevraag opleveren.
- Een fors deel van de extra ruimtevraag richt zich op hogere milieu-categorie-bedrijventerreinen met een goede ontsluiting.

Aanvullend op het onderzoek van CE Delft is in Land van Cuijk ook ruimte nodig voor het circulair verwerken van reststromen uit de voedings-middelenindustrie, bijvoorbeeld tot veevoer, het verwerken van sloot-veegsel, bermmaaisel en bladafval tot compost of bokashi als bodem-verbeteraar in de landbouw en ruimte voor de grondstromen van en voor cumelabedrijven (groen, grond en infra voor de agrarische sector).

Ook in Land van Cuijk meer vraag naar Hoge Milieu Categorie-locaties

Ook in Land van Cuijk zien we dat er steeds meer vraag is naar Hoge Milieu Categorie-locaties, terwijl het aanbod vooral beschikbaar is op bedrijventerreinen tot en met milieucategorie 2. Bovendien is er vaak sprake van “scheef werken”: bedrijven met activiteiten in een lage milieucategorie zijn gevestigd op locaties waar hogere milieucategorieën zijn toegestaan of bedrijven zijn gevestigd op watergebonden kavels, maar maken geen gebruik van transport over water.

Milieucategorieën en milieudruk

Milieucategorieën voor bedrijven worden gebruikt voor ‘milieuzonering’. Dit is het aanbrengen van een noodzakelijke ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies, ter bescherming of vergroting van de leefkwaliteit. VNG heeft de handreiking Bedrijven en milieuzonering ontwikkeld waarin per bedrijfstak is aangegeven welke milieuaspecten een rol kunnen spelen en welke gemiddelde afstanden tot woonbebouwing passend zijn. De milieucategorie wordt bepaald op de maatgevende (grootste) afstand voor de aspecten geluid, geur, stof en externe veiligheid (www.infamil.nl). Hoe hogere categorie, hoe hoger de belasting:

- Cat. 1: o.a. kapperszaak, sportaccommodaties, caravanstallingen e.a.
- Cat. 2: o.a. melkveehouderijen, bouwbedrijven, supermarkt en detailhandel
- Cat. 3: o.a. opslag- en transportbedrijf, tankstations, hout- en metaal-productie, auto- en motorreparatiebedrijf, intensieve veehouderij
- Cat. 4: o.a. bewerkingsfabriek vleesafval, melkproductenfabriek, mengvoeders, vervaardiging pulp, farmaceutische grondstoffenfabriek
- Cat. 5: o.a. destructiebedrijf, cementfabriek, scheepsbouw, kunstmeststoffen
- Cat. 6: o.a. Olieraffinaderijen, koolelektrodenfabriek, ruwijzer- en staalfabriek

Een hogere milieucategorie betekent niet per definitie dat activiteiten een hogere ‘milieudruk’ hebben in grondstoffengebruik, (CO₂-)emissie, lucht-, water- of bodemkwaliteit. Die milieudruk is afhankelijk van de aard van de activiteit. Bedrijven met hogere emissies of milieubelastende reststoffen, kunnen in een relatief lage milieucategorie vallen qua zonering (zie bijv. melkveehouderij cat. 2). Andersom kan een bedrijf met een zwaardere milieuzonering, vanuit bijvoorbeeld externe veiligheid, juist een lage milieudruk hebben in uitstoot of grondstofgebruik.

Houd rekening met circulaire ruimtevrage

Nieuwe HMC-terreinen realiseren is complex. Beter benutten en beschermen van bestaande HMC-ruimte is daarom de belangrijkste opgave (Pen, Poulussen en De Kort, 2024). Maar hoe doe je dat? De auteurs komen met negen wijzen van aanpak:

1. **Stip op de horizon.** Met een visie op de circulaire economie kan een provincie of gemeente zich voorbereiden op toekomstige ruimtevrage.
2. **Sturen op vrijkomende plekken.** Ontwikkel een strategie vrijkomende ruimte op bestaande HMC-locaties, om die ruimte te benutten voor circulaire activiteiten.
3. **Actief intensiveren en herstructureren.** De markt pakt het beter benutten van bestaande HMC-locaties (nog) niet op. Regionale ontwikkelingsmaatschappijen kunnen een cruciale rol spelen door risicodragend te participeren in herontwikkeling, intensivering en kwaliteitsverbetering van bedrijfskavels.
4. **Goede plekken versterken.** Waar mogelijk zijn bestaande HMC-locaties uit te breiden en daarmee toekomstbestendig te maken.
5. **Planologische randvoorwaarden scheppen.** In plaats van planregels alleen tot een maximum te stellen, waardoor de mogelijkheid tot “scheefwerken” wordt geboden voor bedrijven in lagere milieucategorieën, dienen voor vestiging ook voorwaarde aan minimale milieu-categorieën te worden gesteld.
6. **Schuifruimte realiseren voor lichtere bedrijven die nu nog scheefwerken.** Schuifruimte op andere locaties is randvoorwaardelijk om bestaande HMC-locaties vrij te spelen en opnieuw in te vullen.
7. **Selectief zijn in gronduitgiftebeleid.** Gemeenten kunnen bij de uitgifte van grond meer sturen op wenselijke activiteiten en ontwikkelingen, bijvoorbeeld door bij gronduitgifte voorrang te geven aan bedrijven die elders uitgeplaatst dienen te worden.
8. **Transformatiestop en compensatieplicht.** Provincies en gemeenten moeten terughoudender worden in het transformeren van bedrijventerreinen naar bijvoorbeeld woningbouw.
9. **Impact verkleinen bij de bron.** HMC-activiteiten zijn makkelijker in te passen als omgevingshinder bij de bron wordt voorkomen.

Bio Energie Centrale Cuijk (BECC)

Op het industrieterrein De Haven in Cuijk is de Bio Energie Centrale Cuijk (BECC) gevestigd. BECC levert groene stroom en duurzame warmte. Energie wordt voornamelijk opgewekt uit regionale biomassa: materialen zonder nuttige bestemming zoals bijvoorbeeld resten van snoeihout, sloophout en papierslib uit een gebied met een straal van maximaal 100 kilometer. De opgewekte energie wordt op verschillende manieren gebruikt:

- stoom en heet water wordt via een ‘stoomnet’ verdeeld over en gebruikt door meerdere bedrijven op industrieterrein De Haven (o.a. Duynie, Essity, Berry). De retourwarmte is weer input voor het eigen energieproces
- stroom voor omliggende bedrijven
- buffering in grote accu’s, onder andere voor levering op piekmomenten
- stroomlevering aan het energienet

Op het industrieterrein wordt samen met de BECC gekeken naar innovatieve oplossingen zoals het gezamenlijk opslaan van energie, het delen van warmte en levering aan woningen en kantoren.

3.5 Belangrijkste kansen en bedreigingen

De trends en ontwikkelingen leiden tot kansen en bedreigingen die we zullen oppakken in ons economisch beleid:

- De voedseltransitie leidt tot een transitie van het hele voedselsysteem. Indien we in Regio Noordoost-Brabant-verband in staat zijn om in onze regio, samen met het bedrijfsleven en de kennisinstellingen, deze **nieuwe voedselsystemen** te bouwen, geeft dat het bedrijfsleven in onze gemeente kansen om haar concurrentiepositie te versterken.
- Ontwikkelingen in detailhandel en consumentenvoorzieningen vragen om sterke(re), toekomstbestendige centra. **Voor de grotere centra is een visie en aanpak op maat nodig.** Een goed georganiseerd centrummanagement is een belangrijke voorwaarde om de noodzakelijke veranderingen, samen met de ondernemers en vastgoedeigenaren in de centrumgebieden, in goede banen te leiden.
- **De arbeidsmarkt zal in de toekomst krap blijven**, zowel lokaal, als regionaal en nationaal. Dat vraagt om nog meer aandacht voor een verhoging van de arbeidsproductiviteit en arbeidsparticipatie, **door versterking van de aansluiting** tussen onderwijs en arbeidsmarkt en de **inzet op scholing** die inspeelt op de behoefte van het bedrijfsleven.
- We verwachten – bovenop de “reguliere” ruimtevraag – **een forse extra ruimtevraag op bedrijventerreinen**, samenhangend met de transitie van een lineaire naar een circulaire economie. **We moeten zorgvuldig in kaart brengen wat dat betekent voor de toekomstige ontwikkeling van het planaanbod.**
- De transitie naar een circulaire economie leidt tot de noodzaak om **voldoende schuifruimte** te creëren op bedrijventerreinen, om zo circulaire ruimtelijke schakels te kunnen realiseren en in te spelen op de ruimte die bijvoorbeeld nodig is voor hergebruik, recycling en opslag.
- Het schuiven met bedrijfsactiviteiten op onze bedrijventerreinen vraagt om **een verstandige ontwikkelstrategie.**

4. Ambitie en visie: voeding en gezondheid voor mens en dier

We realiseren een toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties. Het vermogen van bedrijven, kennisinstellingen, overheden en gebruikers om met elkaar samen te werken, versterkt de veerkracht van de economie en de aantrekkingskracht van economische ecosystemen. 'Voeding en gezondheid voor mens en dier' staan hierin centraal.

Een toekomstbestendige economie

Land van Cuijk is een gemeente met sterke, innovatieve sectoren, een uitgestrekt landelijk gebied en een groot aantal kernen met consumentenvoorzieningen van verschillende omvang en trekkracht. De ontstaansgeschiedenis wordt gekenmerkt door innovaties, slim ondernemen en pioniersgeest. De ondernemers in Land van Cuijk profiteren van de sterke geografische positie tussen de vier steden Nijmegen, Eindhoven, 's-Hertogenbosch en Venlo, en in bredere zin ook als knooppunt tussen de Randstad en het Ruhrgebied.

In ons nieuwe economisch beleid leggen we de focus op de doorontwikkeling van onze topsectoren: voeding en gezondheid voor mens en dier. De inzet op innovatie en investeringen die bijdragen aan de ontwikkeling richting een toekomstbestendige economie zijn cruciaal voor de Brede Welvaart van de gemeente.

In onze visie lichten we toe hoe we als gemeente optimale condities willen scheppen voor een toekomstbestendige economie. Bedrijven die al gevestigd zijn in Land van Cuijk moeten zich op een duurzame manier kunnen doorontwikkelen. En we willen aantrekkelijk zijn voor bedrijven die zich willen vestigen en die passen in het profiel van onze topsectoren. Dat doen we door te focussen op de doorontwikkeling van onze topsectoren, door een aantrekkelijk vestigingsklimaat te bieden voor bedrijven die in Land van Cuijk gevestigd zijn en door zorg te dragen voor toekomstbestendige en duurzame werklocaties.

In ons economisch beleid maken we tenslotte steeds een integrale afweging, waarbij we rekeninghouden met andere, sectorale ontwikkelingen in Land van Cuijk.

Ambitie: Het realiseren van een toekomstbestendige economie met sterke samenwerkingsrelaties. Het vermogen van bedrijven, kennisinstellingen, overheden en gebruikers om met elkaar samen te werken, versterkt de veerkracht van de economie en de aantrekkingskracht van economische ecosystemen. Voeding en gezondheid voor mens en dier staan hierbij centraal.

Kernopgaves voor de economische ontwikkeling, het vestigingsklimaat en de brede welvaart in Land van Cuijk

Visie toekomstbestendige economie

- We willen **bijdragen aan de ontwikkeling van brede welvaart**, waarin naast toename van materiële welvaart, ook aandacht is voor het welzijn van inwoners van onze gemeente. Daarbij geven we aandacht aan de leefomgeving, aantrekkelijke centrumgebieden en goede voorzieningen, gezondheid, duurzame mobiliteit en bereikbaarheid en een goed toekomstperspectief.
- We kiezen voor **duurzame economische groei** die bijdraagt aan de brede welvaart. Plannen van ondernemers die hierbij passen faciliteren we, mits dat past in de ruimte die beschikbaar is op bedrijventerreinen.
- We bieden ruimte aan nieuwe bedrijvigheid, maar prioriteren **de vestiging van bedrijven die bijdragen aan onze 'topsectoren'**.
- In deze sectoren bevorderen en benutten we **ketensamenwerking in lokale en regionale innovatieve economische ecosystemen**. Met de inzet op specifieke campusvorming versnellen we dit proces.
- Ruimte in onze gemeente is schaars en kwetsbaar; daarom ontwikkelen we beleid dat **toeziet op zorgvuldig ruimtegebruik**.
- Tegelijkertijd dient de **kwaliteit van bedrijventerreinen aan te sluiten bij de behoefte** van bedrijven en zetten we in op revitalisering en herstructurering waar dat nodig is.
- Met het creëren van **ruimte voor nieuwe economische dragers** ondersteunen we de revitalisering van het landelijk gebied;
- We streven naar **behoud van werkgelegenheid** in onze gemeente en ondersteunen de verbetering van de **aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt** en de extra inzet op het MBO.
- We bevorderen het **organiserend vermogen op werklocaties en in de centrumgebieden** en werken mee aan samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid;
- We zorgen voor **concentratie van consumentenvoorzieningen** in (de centra van) de kernen. We behouden en versterken waar mogelijk de perspectiefvolle centra in de kernen.
- We willen dat bestaande en nieuwe economische activiteiten bijdragen aan **onze ambities om duurzaamheid te bevorderen**. Onder andere door in te zetten op een circulaire economie en natuurinclusieve werklocaties.

Drie strategische lijnen, negen kernopgaven

Om onze ambities voor een toekomstbestendige economie te realiseren richten we ons, langs drie strategische lijnen, op negen kernopgaven:

A. Focus op economische sectoren

1. Doorontwikkeling en duurzame groei van de sectoren agri, food, tech & health;
2. Aantrekkelijke en toekomstbestendige centrumgebieden

B. Aantrekkelijk vestigingsklimaat

3. Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt
4. Bereikbaarheid en mobiliteit
5. Aantrekkelijke woon- en leefomgeving
6. Facilitering en dienstverlening

C. Toekomstbestendige en duurzame werklocaties

7. Ruimte voor duurzame economische groei
8. Ruimte voor nieuwe economische dragers in het landelijk gebied
9. Campusvorming

Beleidskaders

De economische visie is afgestemd met bovenlokale en lokale beleidskaders. Op bovenlokaal zijn dat het **Beleidskader economie 2030, de Uitvoeringsagenda Economie, Kennis en Talent-ontwikkeling 2024-2027** allen van de provincie Noord-Brabant en **Richting 2030**, de samenwerkingsagenda van de overheden in de regio Noordoost-Brabant.

De lokale kaders en ambities die van invloed zijn op de keuzes die we maken voor ons economisch beleid betreffen de **Coalitieverklaring (2021)**, **het Raadsprogramma (2022)**, **de Omgevingsvisie (2025)** en de overige **sectorale visies** die in samenhang met de Omgevingsvisie worden vastgesteld.

In bijlage 1 zijn de beleidskaders nader toegelicht.

A. Focus op economische sectoren

A.1 Doorontwikkeling en duurzame groei agri, food, tech & health;

Land van Cuijk herbergt een aantal toonaangevende exportbedrijven in agri, food, tech en health, die op wereldschaal opereren, veel aan R&D doen en marktleider zijn in hun werkveld. Deze sectoren dragen bij aan de ontwikkeling van de voedselsystemen van de toekomst en gezondheid van mens en dier. Tal van bedrijven in Land van Cuijk zijn bovendien als bijvoorbeeld toeleveranciers en logistieke dienstverleners verbonden aan deze bedrijven.

Gezamenlijk maken zij deel uit van een regionaal ecosysteem in Noordoost-Brabant. Deze sector is wereldwijd voortdurend in ontwikkeling en er zijn kansen om in te spelen op innovaties met betrekking tot bijvoorbeeld 'slimme agrifoodketens' ('dataficatie' in de voedselketen; van boer tot bord), duurzame oplossingen met gebruik van ICT voor welzijn, klimaatneutraliteit, voedselkwaliteit en -veiligheid en de eiwittransitie. Onze ambitie is om de verdere ontwikkeling van deze sectoren te ondersteunen, met name door bij te dragen aan de versterking van het ecosysteem van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden.

Wat gaan we hiervoor doen?

Ondersteuning ketensamenwerking en proeftuinen

In het regionale ecosysteem van agri, food, tech en health liggen kansen voor bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden om als onderdeel van ketensamenwerking innovaties te ontwikkelen die zich juist richten op de versterking van de keten. AgriFood Capital speelt regionaal een belangrijke rol in het initiëren van dit soort initiatieven tot duurzame en slimme keten. Lokaal vervult Platform AgriFood Tech die rol. In de afgelopen jaren heeft AgriFood Capital al in diverse proeftuinen resultaten geboekt, waaronder ook AgroProeftuin de Peel en Eiwitcampus Beers.

Het initiatief voor keteninnovaties ligt primair bij het bedrijfsleven en de onderwijsinstellingen. Onze rol als gemeente zien wij vooral ondersteunend, bijvoorbeeld in het bij elkaar brengen van bedrijven en onderwijsinstellingen, het ondersteunen bij kwesties met betrekking tot vergunningen en procedures, het zoeken en selecteren van vestigingslocaties voor nieuwe proeftuinen, of het ondersteunen bij promotie en marketing.

Samenwerking in triple helix-verband

Als gemeente willen we sterk inzetten op strategische samenwerking in triple helix-verband (ondernemers, onderwijs, overheden) en waar relevant inclusief bewoners. We doen dit lokaal samen met Platform AgriFood Tech en in regionaal verband trekken we op met AgriFood Capital en richten ons op de vijf opgaven voor de toekomst die door AgriFood Capital zijn gedefinieerd:

- Human Capital: een leven lang ontwikkelen;
- Ondernemerschap: starten en groeien;
- Kennis & Innovatie: nieuwe kennis, nieuwe bedrijvigheid;
- Netwerken & Clusters: 'local buzz' en 'global pipelines';
- Communicatie & Positionering: een sterk verhaal.

We zetten lokaal én regionaal ook in op de versterking van de sectoren health en tech. Kansen voor de uitbouw van deze sector zijn er met name in relatie tot het stimuleren en ontwikkeling van de Health Campus Boxmeer en Tech Campus Cuijk (zie C9. 'Stimuleren Campusvorming').

A.2 Aantrekkelijke en toekomstbestendige centrumgebieden

Er zijn meerdere opgaves voor de centrumgebieden en consumentenvoorzieningen in de gemeente, zoals winkels, (centrum-) horeca, ambachten, dienstverlening, warenmarkten en standplaatsen. We kiezen voor concentratie hiervan in de kernen en de centra van de kernen. En we zijn streng op vestiging buiten de centra. We behouden en versterken zo de perspectiefvolle centra en consumentenvoorzieningen in onze kernen.

Uit de gesprekken die we hebben gevoerd met ondernemers en centrummanagement-organisaties komt naar voren dat er nog onvoldoende visie is op de toekomst van de centrumgebieden in de drie grootste kernen van onze gemeente (Boxmeer, Cuijk en Grave), maar ook dat het organiserend vermogen met betrekking tot centrummanagement in de kernen voor verbetering vatbaar is.

Uitgangspunten

We gaan hierbij uit van de visie op de structuur in de Regionale detailhandelsvisie Noordoost-Brabant en de aanbevelingen voor aanpak van grotere centra in de *Regiodeal Midsize Centra*:

- **Compactere en aantrekkelijkere centra:** De opgave voor de komende jaren bestaat uit het duiden van een compacter centrumgebied en het aanwijzen van die delen van het centrum die voor transformatie in aanmerking komen. Hierbinnen moet er een beter evenwicht komen in de branchering van ieder centrum, met meestal minder winkels en meer andere publieksfuncties. Gebieden die buiten het centrumgebied vallen kunnen transformeren naar andere functies. Kwaliteit en aantrekkelijkheid van het openbaar gebied worden hierbij betrokken.
- **Fysiek verduurzamen:** Bij ingrepen in de openbare ruimte, maken we ook een visie op vergroening onder meer om hittestress te voorkomen, voorzien we waar mogelijk in passende waterafvoer en -opvang en gaan we met pandeigenaren en ondernemers in overleg over verduurzaming van winkelpanden.
- **Krapte arbeidsmarkt:** De krapte op de arbeidsmarkt is ook een uitdaging voor de centra. In regionaal verband kijken we naar goede voorbeelden om dit aan te pakken en zoeken we naar toepassingen voor onze eigen centrumgebieden. We besteden hieraan extra aandacht in het overleg met onderwijsinstellingen.
- **Restrictief beleid en maatwerk:** Ongewenst winkelaanbod buiten centra willen we voorkomen en verder terugdringen. Voor uitzonderlijke gevallen is, onder strikte voorwaarden, echter maatwerk nodig. Dit wordt dan goed gemotiveerd.
- **De leefbaarheid in kleine kernen** (<4.000 inwoners) dient geborgd te worden. Ten aanzien van met name winkels in de dagelijkse sector, vraagt ook dit soms om maatwerk, met een goede lokale afweging.

Wat gaan we hiervoor doen?

Actualisering detailhandelsvisie Land van Cuijk

We actualiseren hiertoe de detailhandelsvisie Land van Cuijk. Hierin geven we aan wat de kansen en mogelijkheden zijn voor behoud en versterking van de detailhandelsstructuur en de positie en mogelijkheden voor grote en kleinere centra in de gemeente. De lokale en (sub)regionale positie en ontwikkelingsmogelijkheden van de verschillende centrumgebieden worden hierbij betrokken. Concentratie van detailhandel in de kernen en hun centra is een belangrijk uitgangspunt.

Ongewenste ontwikkelingen buiten de gewenste structuur worden tegengegaan, onbenutte en ongewenste planologische/plancapaciteit wordt inzichtelijk gemaakt, inclusief een plan voor de aanpak hiervan.

Grotere centra: Koersdocumenten en integraal plan van aanpak

De grotere centra hebben een belangrijke rol voor de werkgelegenheid en voor de inwoners van onze gemeente. De ambitie is te komen tot toekomstbestendige centra, die aantrekkelijk zijn voor de consument, met perspectief voor ondernemers en vastgoedeigenaren. We doen dit door te zorgen voor een betere complementariteit en meer diversiteit tussen de centra in onze detailhandelsstructuur. De centra versterken elkaar en de consument en bezoeker krijgt een kwalitatief beter én attractiever aanbod en keuzemogelijkheden.

Voor de grotere centra in de gemeente wordt een koersdocument opgesteld, waarin onder andere voorgaande punten samenkomen en van een integraal plan van aanpak worden voorzien. Dit plan wordt gemaakt door ondernemers, vastgoedeigenaren, cultuursector en gemeente. Bewoners worden als klankbord betrokken. Het initiatief gaat uit van ondernemers en eigenaren, de gemeente faciliteert met richtlijnen voor een aanpak, ambtelijke ondersteuning & kennis en informatie (aanbodgegevens, data, cartografische ondergronden e.d.). In gezamenlijkheid wordt dit document opgesteld, als handleiding en koersdocument voor een toekomstbestendig centrum.

Verbeteren samenwerking gemeentelijk niveau, professionalisering centrumorganisaties

Per centrum stimuleren we samenwerking tussen de daarbij betrokken partijen. Samen met de centrummanagementorganisaties verkennen we de (nieuwe) visievorming op de toekomst en positionering van de centrumgebieden, inclusief gebiedsgerichte uitvoeringsplannen, en welke verbeteringen in de organisatie kunnen worden gerealiseerd.

Afhankelijk van de omvang en het ontwikkelperspectief van een centrum, zetten we in op centrummanagement, BIZ of andere samenwerkingsvormen, en op verdere professionalisering hiervan. Om de gewenste verbeteringen in de centra op gang te helpen, zoeken we in regionaal verband naar succesvolle voorbeelden van financiële stimuleringsregelingen om concentratie/verplaatsingen op gang te brengen, voor de aanpak van onder meer leegstand, transformatie van panden en gevels. Deze passen we toe in onze centra.

B. Aantrekkelijk vestigingsklimaat

B.3 Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Net als in veel andere gemeenten is er in Land van Cuijk een krappe arbeidsmarkt. Voor bedrijven is het een uitdaging om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden. Het reguliere onderwijs en op maat gesneden (bij-)scholing kunnen bijdragen aan het verkleinen van de tekorten. Bedrijfsleven, scholen en overheid werken nu al nauw met elkaar samen. Zo onderneemt de Industriële Kring al actie om met gerichte scholing het aanbod van gekwalificeerd personeel te vergroten. Uit gesprekken met ondernemers en belanghebbenden blijkt dat de huidige samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven verbeterd moet worden.

Er zijn steeds meer vacatures op MBO-niveau. Deze zijn ook steeds lastiger in te vullen. Er moet daarom vooral ingezet worden op praktisch en technisch geschoolden, ondersteund met samenwerkingen met hogescholen en universiteiten, om ervoor te zorgen dat bedrijven kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel. En dat dit personeel ook in de toekomst aan Land van Cuijk verbonden blijft.

Wat gaan we hiervoor doen?

Versterken aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Veel bedrijven in Land van Cuijk richten zich voor de werving van personeel op de regio. Ook onze Inwoners oriënteren zich voor een baan op de regio of een nog groter gebied. Initiatieven voor het versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt kunnen daarom het beste regionaal ingestoken worden. Op de agenda 2030 van regio Noord-Brabant is Behoud van Talent één van de vijf prioritaire thema's. Ook Noordoost-Brabant werkt en Agrifood Capital ontwikkelen in regionaal verband initiatieven. Als Land van Cuijk sluiten we aan bij en participeren we in deze regionale initiatieven. Maar we willen ook – waar dat een toegevoegde waarde heeft – lokale initiatieven ondersteunen en initiëren.

Betere samenwerking onderwijs, arbeidsmarktorganisaties en bedrijfsleven

Als gemeente dragen we graag bij aan de versterking van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Dat doen we vooral door belanghebbenden uit het onderwijs, arbeidsmarktorganisaties en het bedrijfsleven bij elkaar te brengen.

We willen bijdragen aan een aantrekkelijk leer- en werkklimaat, waarin:

- jongeren vaker kiezen voor technische, ICT- en zorgopleidingen;
- met een betere afstemming van het curriculum in het beroepsonderwijs op de wensen vanuit het regionale bedrijfsleven;
- en een sterkere binding van jongeren uit onze gemeente aan het lokale bedrijfsleven en onze gemeente.

We ondersteunen samenwerkings- en overlegstructuren die de samenwerking versterken.

Impuls techniekonderwijs

Er is blijvend aandacht nodig voor techniek en technische MBO-opleidingen. We streven naar een opleidingspakket dat (beter) aansluit bij de behoeften van het bedrijfsleven in Land van Cuijk, met een sterke verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven hierin.

Om dit te bereiken:

- stimuleren we branchegerichte samenwerkingen rond specifieke opleidingsrichtingen waar het bedrijfsleven in de gemeente behoefte aan heeft;
- ondersteunen we initiatieven voor het techniekonderwijs die het leer- en werkklimaat versterken en aantrekkelijker maken. Bijvoorbeeld via stages, 'summer schools', 'leercommunities' of andere initiatieven.
- maken we samen met onze partners, zowel in onze gemeente als in regionaal verband, een analyse van de initiatieven gericht op scholing en promotie onder jongeren van opleidingen waar vanuit het bedrijfsleven veel vraag naar is;
- participeren we in de ontwikkeling van nieuwe initiatieven, binnen Land van Cuijk en in regionaal verband.

Het bedrijfsleven (diverse organisaties) en het onderwijs hebben hierin een actieve rol.

We nemen een faciliterende en deels trekkende rol op ons voor de uitbouw van de clustering van techniekonderwijs op de Tech Campus Cuijk (zie 9. Campusvorming).

B.4 Bereikbaarheid & mobiliteit

In de mobiliteitsvisie hebben we onze ambities benoemd om met verbeteringen en maatregelen met betrekking tot bereikbaarheid bij te dragen aan een optimaal vestigingsklimaat. Bereikbaarheid is essentieel voor een optimaal vestigingsklimaat. Behoud van leefbaarheid in de rest van de omgeving is daarbij een voorwaarde. Vlotte en multimodale verbindingen met (gemeenten in) de omliggende regio's zijn daarvoor essentieel. Bedrijven krijgen zo een groter bereik aan klanten én werknemers. Verbetering van de fietsroutes en het openbaar vervoer zetten we vol op in, maar in onze landelijke gemeente is een vlotte en directe bereikbaarheid met het gemotoriseerd verkeer (personenauto, bestelbus of vrachtauto) ook essentieel (Mobiliteitsplan 2040).

Wat gaan we hiervoor doen?

In ons Mobiliteitsplan hebben we de volgende specifieke doelen en maatregelen met betrekking tot de verbetering van het vestigingsklimaat benoemd (Mobiliteitsplan 2040).

Vlotte doorstroming van wegen op gemeentelijk grondgebied

- Lobby richting het Rijk over verbeteringen aan de A73 en A50;
- Integraal plan ontsluiting Boxmeer (congestie Spoorstraat/Sint Anthonisweg);
- Realisatie turborotonde of intelligente verkeersregelininstallatie (iVRI) (congestie Beersebaan in Cuijk).
- We bepalen in een separate studie op welke maatregelen we in gaan zetten om de oost-westverbinding te verbeteren. Onderdeel hiervan is ook de vrachtwagenheffing.

Verbetering bereikbaarheid bedrijventerreinen

- We zetten in op de verbetering van fietsroutes en openbaar vervoer;
- Samen met gevestigde bedrijven bekijken we de mogelijkheden voor (het faciliteren van) deelmobiliteit bij bestaande of nieuwe ov-haltes;
- We gaan met bedrijven in gesprek om andere vormen van verplaatsen door werknemers te stimuleren;
- Op industrieterreinen met vooral zware industrie houdt bereikbaarheid voor zwaar verkeer prioriteit.
- We ontwikkelen uniform beleid ten aanzien van vrachtwagenparkeren (in woonwijken én op bedrijventerreinen).
- We gaan samen met ondernemers proactief innovatieve ontwikkelingen signaleren die bij kunnen dragen aan duurzame mobiliteit (zoals elektrisch rijden of vrachtwagens op waterstof).
- We verkennen en ondersteunen initiatieven vanuit het bedrijfsleven op onze grotere bedrijventerreinen, gericht op bijvoorbeeld duurzaam collectief vervoer.

Parkeren in centra

- We onderzoeken mogelijkheden om, in de juiste balans, een groter gebied rondom onze grootste centra (Boxmeer, Cuijk en Grave) autoluw te maken. Parkeerregulering gaat hierbij een belangrijke rol spelen.

De uitwerking van deze acties vindt gecoördineerd plaats vanuit het Mobiliteitsplan en het bijbehorende uitvoeringsplan mobiliteit.

B.5 Aantrekkelijke woon- en leefomgeving

Een passend woningaanbod in Land van Cuijk voor starters op de woningmarkt, huishoudens binnen de gemeente die willen doorstromen naar een nieuwe woningen én huishoudens die zich vanuit andere gemeenten in de regio hier willen vestigen vormt een belangrijke toegevoegde waarde voor het vestigingsklimaat.

Wat gaan we hiervoor doen?

Nieuwbouw woningen

In onze woon(zorg)visie hebben we plannen uitgewerkt voor de toevoeging van 6.555 woningen aan de voorraad tot en met 2040 (waarvan 4.350 woningen tot en met 2030).

Monitoring effecten nieuwbouw op behoud en aantrekken (nieuw) personeel

Vanwege de vrije woningmarkt is het moeilijk om te sturen op de toewijzing van woningen, bijvoorbeeld aan (nieuw) personeel voor bedrijven in het Land van Cuijk. Wél willen we in de komende jaren samen met het bedrijfsleven monitoren in hoeverre het geplande nieuwbouw-aanbod een bijdrage levert aan het behouden en aantrekken van (nieuw) personeel. Zodat we in overleg met het bedrijfsleven zo nodig – en zo mogelijk – aanvullende maatregelen kunnen ontwikkelen om voldoende personeel te kunnen werven.

Voldoende goede huisvesting voor arbeidsmigranten

Ook het aanbod van voldoende goede huisvesting voor arbeidsmigranten is belangrijk. Gezien de krappe arbeidsmarkt wordt voor Land van Cuijk een groei van ca. 5% voorzien van het aantal arbeidsmigranten (bron: Woon(zorg)visie 2024).

Als gemeente vinden we de huisvesting van arbeidsmigranten primair de verantwoordelijkheid van de werkgevers. De rol van de gemeente is vooral faciliteren, door het stellen van heldere toetsingskaders voor de huisvesting van arbeidsmigranten. In regionaal verband werken de gemeenten binnen Noordoost-Brabant samen, onder andere om ongewenste waterbedeffecten te voorkomen. In dat verband hebben we afgesproken dat Land van Cuijk in de periode 2023 t/m 2026, 600 'bedden' voor arbeidsmigranten zal realiseren. We richten ons hierbij vooral op grootschalige oplossingen. In het beleid Tijdelijke huisvesting arbeidsmigranten (2024) is een beleidskader vastgesteld aan de hand waarvan we nieuwe huisvestingsinitiatieven zullen toetsen.

De uitwerking van deze acties vindt gecoördineerd plaats vanuit de Woon(zorg)visie.

B.6 Facilitering en dienstverlening

Het bedrijfsleven en MKB zijn belangrijke sectoren in Land van Cuijk, met veel werkgelegenheid en belangrijke toegevoegde waarde voor de economie. Onze ambitie is om hen te ondersteunen in duurzame doorontwikkeling van bedrijfsactiviteiten. We faciliteren en ondersteunen de 'topsectoren' en het MKB. We willen de algemene dienstverlening verbeteren en waar mogelijk de regeldruk verlagen.

Wat gaan we hiervoor doen?

Verbeteren dienstverlening en verlagen regeldruk

We monitoren de dienstverlening van de gemeentelijke organisatie en acteren op de uitkomsten hiervan. Voor het bedrijfsleven bieden we begeleiding in bestemmings- en vergunningenprocedures en voorzien in ruimtebehoefte en ruimtevragen. Onze bedrijfscontact-functionarissen staan hiervoor klaar en zijn goed aanspreekbaar. Ook informeren we over en faciliteren we waar mogelijk de circulaire- en energietransities.

Binnen onze mogelijkheden willen we de regeldruk verlagen. We beoordelen en verbeteren onze interne processen, onder andere gericht op integraal werken en accountmanagement. Ook de Omgevingswet, de Omgevingsvisie en -plan bieden goede aanknopingspunten voor verlaging van de regeldruk.

Ondersteuning bestaande netwerken en platforms

Met samenwerking en een collectieve aanpak kunnen we verschillende doelen bereiken, gericht op bijvoorbeeld de versterking van de aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt, ondersteuning van aanvragen door ondernemersverenigingen voor (co-)financiering door provincie, rijk en/of EU van collectieve verduurzamingsinitiatieven, en het delen van 'best practices' van collectieve aanpakken op bedrijventerreinen en in lobbytrajecten richting provincie en rijk.

Het bedrijfsleven in Land van Cuijk is goed georganiseerd. De bestaande samenwerkingsverbanden, netwerken en platforms van bedrijven, arbeidsmarkt- en onderwijsorganisaties en overheden, zowel lokaal als regionaal, bieden een goede basis om ook in de toekomst deze thema's collectief op te blijven pakken. Samen met de bestaande netwerken en platforms onderzoeken we welke kwaliteitsverbeteringen gewenst zijn.

Stimulering gebiedsgerichte samenwerking, collectieve aanpak

Ook ondersteunen en zo nodig initiëren we initiatieven voor de collectieve aanpak van zaken die spelen op bedrijventerreinen, bijvoorbeeld door het organiserend vermogen te versterken door 'best practices' die gerealiseerd zijn op bepaalde locaties te delen met andere ondernemers.

Thema's als veiligheid, circulaire- en energietransitie, klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit spelen steeds vaker op gebiedsniveau. De collectieve aanpak daarvan biedt kansen voor een effectieve en efficiënte uitvoering. We willen inventariseren in hoeverre er bij het bedrijfsleven/BTV's behoefte is aan dergelijke constructies en zo nodig collectieven van bedrijven ondersteunen bij het uitwerken van een aanpak.

Oprichten investeringsfonds

Het investeringsfonds is een initiatief in oprichting van de gemeente Land van Cuijk en het verenigd bedrijfsleven (Industriële Kring en Bedrijfsterreinenverenigingen). Het fonds wordt gefinancierd door de gemeente Land van Cuijk en het bedrijfsleven. Op basis van maatwerk worden er gelden uitgegeven. Met het fonds streven we naar een duurzame ontwikkeling van het ondernemersklimaat, op het gebied van economie maar ook op bijvoorbeeld voor duurzaamheid en veiligheid.

Doelstellingen zijn onder andere het proces van financieringsaanvragen te vereenvoudigen, transparanter te maken en te versnellen. Streefdatum voor de start is 2025.

C. Toekomstbestendige en duurzame werklocaties

C.7 Ruimte voor duurzame economische groei

Er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd naar de vraag en behoefte aan werklocaties in Land van Cuijk (zie paragraaf 2.3). Het nog beschikbare harde plaanbod in de gemeente bedraagt circa 30 hectare. Er is met name nog ruimte op Sterckwijck (Boxmeer), de Health Campus (Boxmeer) en Regionaal Bedrijvenpark Laarakker (Cuijk). Er zijn geen zachte plannen of zoekgebieden voor nieuwe bedrijventerreinen. Dit zou betekenen dat, gezien de vraagprognose, in kwantitatieve zin tot en met 2040 voldoende ruimte is op bestaande bedrijventerreinen.

Reserveringen, kwalitatieve mismatch, ruimtevraag circulaire transitie

Daar plaatsen we echter een aantal kanttekeningen bij:

1. In de eerste plaats zijn op een fors deel van het beschikbare aanbod al opties en reserveringen genomen, vaak door lokale bedrijven, waarbij er verschillen zijn in de mate van hardheid van die opties en reserveringen. Het is mogelijk dat daarmee op korte termijn al een aanzienlijk deel van de beschikbare ruimte wordt uitgegeven.
2. In de tweede plaats is er sprake van een kwalitatieve mismatch. De vraag naar bedrijventerreinen concentreert zich vooral op de hogere milieucategorieën, het aanbod is voornamelijk geschikt voor een maximale milieucategorie 2.
3. In de derde plaats leidt de 'circulaire transitie' in de economie, tot een aanvullende ruimtevraag (zie 3.4).

Huidige aanbod onvoldoende

Gezien het voorgaande en paragraaf 2.3, is het huidige aanbod van bedrijventerreinen onvoldoende om te voorzien in de verwachte behoefte aan bedrijventerreinen. De kwalitatieve mismatch tussen vraag en aanbod versnelt de behoefte aan de uitbreiding van ruimte op bedrijventerreinen.

Scherp sturen op behoud en ontwikkeling werklocaties

Ondanks het grote grondoppervlak van Land van Cuijk is de ruimte in Land van Cuijk schaars en, misschien nog wel belangrijker, kwetsbaar. Dat maakt dat we als gemeente zorgvuldig moeten omgaan met het ruimtegebruik voor economische activiteiten.

Dat doen we op drie manieren:

- Optimaal benutten ruimte op bestaande bedrijventerreinen;
- Herinrichting en herontwikkeling Vrijkomende Agrarische Bebouwing landelijk gebied (zie C.8 'Ruimte voor nieuwe economische dragers in het landelijk gebied')
- Onderzoek en uitbreiding toekomstig plaanbod.

Wat gaan we hiervoor doen?

Optimaal benutten ruimte op bestaande bedrijventerreinen

We voeren een onderzoek uit naar de mogelijkheden om de kwaliteit van verouderde bedrijventerreinen, zoals (delen van) Saxe Gotha en Beijerd en 't Riet, via revitalisering en herstructurering te versterken. Daarbij willen we ook de inrichting van bedrijventerreinen optimaliseren, met het oog op efficiënter ruimtegebruik en energietransitie. We onderzoeken daarbij hoe we het organiserend vermogen van de bedrijven om gezamenlijk te investeren in de kwaliteit van het bedrijfsvastgoed kunnen bevorderen (gebiedsgericht ondernemen).

Het faciliteren van de uitbreidingsbehoefte van in Land van Cuijk gevestigde bedrijven zien we als een belangrijke pijler van het ruimtelijk beleid, maar we willen wel sturen op de eventuele verplaatsing van bedrijven naar andere locaties.

We gaan in gesprek over de hardheid van opties en reserveringen van bedrijven op planaanbod. In gevallen van 'scheefwerken' (bijvoorbeeld bedrijf met activiteiten in lage milieucategorie gevestigd op terrein bestemd voor hogere milieucategorieën) gaan we in gesprek over kansen om bedrijfsactiviteiten te verplaatsen naar andere, meer geschikte locaties (waaronder onder voorwaarden ook vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen in het buitengebied. Zie C.8 'Ruimte voor nieuwe economische dragers in het landelijk gebied').

Uitbreiding planaanbod bedrijventerreinen

Het optimaal benutten van (vrijkomende) ruimte op bestaande bedrijventerreinen schept in beperkte mate planaanbod op bestaande terreinen, maar dit is onvoldoende om in de toekomstige vraag te voorzien. Mede gezien de verwachte toename van de vraag naar bedrijventerreinen, de huidige kwalitatieve mismatch tussen vraag (voornamelijk milieucategorie 3 en hoger) en aanbod (voornamelijk milieucategorie 2) en de extra ruimtevraag die voortkomt uit de circulaire transitie is uitbreiding van het planaanbod noodzakelijk.

We willen het extra planaanbod als volgt realiseren:

- Straatje erbij' op bestaande bedrijventerreinen op Noord-Zuid-as: we onderzoeken de mogelijkheden voor extra aanbod op bestaande bedrijventerreinen.
- Herinrichting en herontwikkeling Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB's) landelijk gebied: we onderzoeken hoeveel ruimte er beschikbaar komt door de herinrichting en herontwikkeling van VAB's, of bijvoorbeeld het onder voorwaarden ruimte bieden aan een tweede bedrijfstak binnen een agrarisch bedrijf. Zie C.8 'Ruimte voor nieuwe economische dragers in het landelijk gebied'.
- Uitbreiding planaanbod: we onderzoeken hoeveel extra planaanbod gewenst en haalbaar is. Daarbij brengen we ook de extra circulaire ruimtevraag in beeld. We inventariseren welke locaties mogelijk geschikt zijn. Hierbij vindt een afweging plaats voor de brede welvaart, milieu, mobiliteit en andere relevante aspecten, in het kader van de omgevingsvisie.
- Er wordt een afwegingskader opgesteld voor de vestiging en uitbreiding van bedrijven. Hierin worden bedrijven beoordeeld op de voorwaarden die we als gemeente willen stellen, bijvoorbeeld wat betreft de focussectoren, onze duurzaamheidsdoelstellingen of milieuzonering voor bedrijfsactiviteiten.
- Bij één en ander wordt rekening gehouden met de uitgevoerde behoefteanalyse. Dit wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de raad.

Koers werklocaties

We stellen een koersdocument voor werklocaties op. Hierin wordt voor de grotere werklocaties en bedrijventerreinen, naast een gebiedspaspoort ook een visie geschetst op de toekomst, de positionering en de ontwikkelingsrichting. Dit is ook belangrijk om de bedrijven die er gevestigd zijn duidelijkheid te verschaffen. Als een werklocatie toekomstbestendig is, dan willen en durven de hierbij passende (samenwerkende) bedrijven daar ook in te investeren.

Als onderdeel van het koersdocument inventariseren we de mismatch in bijvoorbeeld milieucategorie en verkennen we hoe we als gemeente actiever kunnen sturen in het optimaal benutten van ruimte op bedrijventerreinen (bijvoorbeeld door het ondersteunen van 'investeringsstreintjes' van bedrijven die willen uitbreiden en/of verplaatsen) en het creëren van 'schuifruimte' om de circulaire transitie op bedrijventerreinen te versnellen.

Omdat de ruimte in Land van Cuijk kwetsbaar is, willen we de bedrijventerreinen ook natuurinclusiever maken, zoals ook beschreven in de Natuurvisie. We zien de natuur als kans en leveren een bijdrage aan een aantrekkelijker werkklimaat en het voorkomen van hittestress.

Uitgelicht: De Haven (Cuijk)

Bedrijventerrein De Haven biedt een bijzonder vestigingsmilieu voor watergebonden bedrijvigheid en is zowel lokaal als regionaal van betekenis voor de bereikbaarheid over water en land. De functie en positionering van de haven is op dit moment niet optimaal. We stellen hiervoor een richtinggevend koersdocument voor de toekomst op. We hebben al het besluit genomen om de openbare Bulk Terminal te realiseren.

Visiekaart bedrijventerreinen, Natuurvisie 2024 - 2030, gemeente Land van Cuijk

Prioritering topsectoren vestiging nieuwe bedrijven

Ten aanzien van de vestiging van nieuwe bedrijven willen we selectiever zijn dan voorheen. Bedrijven die bijdragen aan de doorgroei van de topsectoren willen we voorrang geven bij vestiging. We ontwikkelen een afwegingskader met richtlijnen aan welke voorwaarden bedrijven die zich nieuw willen vestigen moeten voldoen.

Richtlijnen verduurzaming bij nieuwe vestigingen, uitbreidingen en verplaatsingen

Investerings in nieuwe bedrijfsactiviteiten dienen te voldoen aan richtlijnen met betrekking tot onder andere klimaatadaptatie, circulaire- en energietransitie, natuurinclusiviteit en milieudruk. Daarmee kunnen deze bedrijfsactiviteiten bijdragen aan de ambities die we als Land van Cuijk hebben opgesteld ten aanzien van deze onderwerpen. We ontwikkelen richtlijnen met betrekking tot verduurzaming voor de nieuw vestiging, uitbreiding en verplaatsing van bedrijfsactiviteiten.

Energie en netcongestie

Steeds meer bedrijven op onze bedrijventerreinen worden getroffen door problemen met netcongestie of hebben hier zorgen over. Het is steeds duidelijker dat deze zorgen en problemen toenemen. Als gemeente hebben wij niet de mogelijkheden om de huidige problemen met de congestie op het elektriciteitsnetwerk zelfstandig aan te pakken. Wél willen we samen met het bedrijfsleven onderzoeken of er mogelijkheden voor het opzetten van lokale energienetten op bedrijventerreinen, waarbij bedrijven gezamenlijk verduurzamen en energie opwekken. We volgen daarbij de visie en aanpak uit onze energievisie.

Vitaliteitsroutes bedrijventerreinen

In 2021 zijn de vitaliteitsroutes gelanceerd op enkele bedrijventerreinen in Cuijk. Dagelijks worden deze routes gebruikt door de vele werknemers en bezoekers op de bedrijventerreinen, om tijdens de lunchpauze een verfrissende wandeling te maken. Dit draagt bij aan de gezondheid en welzijn van de medewerkers. De vitaliteitsroutes zijn onderdeel van het plan 'Verduurzaming bedrijventerreinen', waarin ook de wateropgave en vergroening op de terreinen aan bod komen.

Gezien het succes van de routes wil het parkmanagement op bedrijventerrein en, samen met de gevestigde bedrijven de vitaliteitsroutes uitbreiden en de diversiteit en het bereik van de wandelroutes vergroten.

C.8 Ruimte voor nieuwe economische dragers in het landelijk gebied

De agrarische sector is belangrijk voor het landelijk gebied van de gemeente. De sector ontwikkelt zich meer en meer naar kringlooplandbouw. Het aantal bedrijven zal naar verwachting sterk afnemen en ook de productieomvang neemt af. Hoewel de bijdrage van de agrarische sector in het totale bruto lokaal product betrekkelijk klein is, heeft de sector een sterke rol gespeeld in de ontwikkeling en innovatie van de agri-food-tech-sectoren in onze gemeente. Er zijn nog steeds belangrijke relaties met de agrarische sector, bijvoorbeeld door participatie in proefboerderijen, voor experimenten en uiteenlopende innovaties.

De transitie die noodzakelijk zijn in de landbouwsector brengen veel onzekerheden met zich mee voor agrarische bedrijven. De overgang naar duurzame landbouw en de eiwittransitie brengen uitdagingen met zich mee. Een deel van de bedrijven weet met relatief kleine aanpassingen in het productieproces de huidige bedrijfsactiviteiten door te zetten. Andere bedrijven zien geen mogelijkheid om die overgang te maken. We zien al langer dat het aantal agrarische bedrijven gestaag afneemt. Voor andere agrarische bedrijven biedt de transitie die plaatsvindt juist goede kansen om over te stappen naar duurzame (kringloop-)landbouw.

Als gemeente proberen we oog te houden zowel voor agrarische bedrijven die hun bedrijfsvoering voortzetten, voor bedrijven die de bedrijfsvoering beëindigen, en voor bedrijven die overstappen naar nieuwe vormen van landbouw. Ook willen we beleid ontwikkelen dat kansen biedt voor nieuwe economische activiteiten in het agrarisch gebied. Dit biedt ook mogelijkheden om met nieuwe bestemmingen voor vrijkomende agrarische bebouwing, de aantrekkelijkheid en toekomstbestendigheid van het landelijk gebied te behouden en te zorgen voor financiële draagkracht voor het landschap.

In lijn met de visie die we als gemeente ontwikkelen voor de transitie van het landelijk gebied en het Perspectief Landbouw Land van Cuijk, zetten we in op drie scenario's voor een 'nieuwe economie' in het landelijk gebied:

- Agrarische ondernemers gaan door met bestaande activiteiten;
- Agrarische ondernemers zetten in op nieuwe agrarische activiteiten, zoals verschillende vormen van kringlooplandbouw;
- Vestiging van nieuwe economische activiteiten en dragers in het landelijk gebied, passend binnen de ontwikkelingsrichting van gebieden.

Wat gaan we hiervoor doen?

Beleidskader nieuwe economische activiteiten landelijk gebied

Met het oog op de vestiging van nieuwe economische activiteiten en dragers in het landelijk gebied ontwikkelen we nieuw beleid waarin we vastleggen welke activiteiten daarvoor, al dan niet onder voorwaarden, in aanmerking komen. We achten onder meer de volgende economische activiteiten kansrijk:

- Recreatie, (verblijfs-)toerisme, wellness;
- Energieopwekking: zon, wind, biomassa, groen waterstof;
- Landbouw: teelt nieuwe gewassen, 'agroforestry', circulaire landbouw, biobased bouwmaterialen, agriparken;
- Kleinschalige productie, startups, zakelijke en creatieve dienstverlening (training, vergaderlocaties);
- Zorg: kleinschalige zorginstellingen, privéklinieken, dagbesteding, zorgboerderijen;
- Tweede bedrijfstadakken: passende bedrijfsmatige activiteiten bij agrarische bedrijven.

Maar we sluiten andere activiteiten niet op voorhand uit. We verwachten dat het toestaan van nieuwe economische dragers niet alleen kansen biedt om de leefbaarheid in het landelijk gebied te versterken, onder meer door hergebruik van VAB's, maar in enige mate ook kan bijdragen

aan het verminderen van ruimteproblemen op bestaande werkgebieden. Bijvoorbeeld doordat (een beperkt aantal) bedrijven dat op bedrijven-terreinen niet op de juiste plek zit, onder voorwaarden wellicht kan 'doorschuiven' naar vestiging in het landelijk gebied.

Rekeninghouden met ontwikkelingsrichting en landschappelijke inpassing
Voorwaarde voor nieuwe economische activiteiten in het landelijk gebied is in ieder geval dat ze passen in de ontwikkelingsrichting van het gebied, zoals in het Perspectief Landbouw is omschreven en dat ze landschappelijk inpasbaar zijn. De ontwikkeling van nieuw economisch beleid voor het landelijk gebied stemmen we zorgvuldig af met de ambities en het beleid in de Visie Vitaal Landelijk gebied/Perspectief Landbouw.

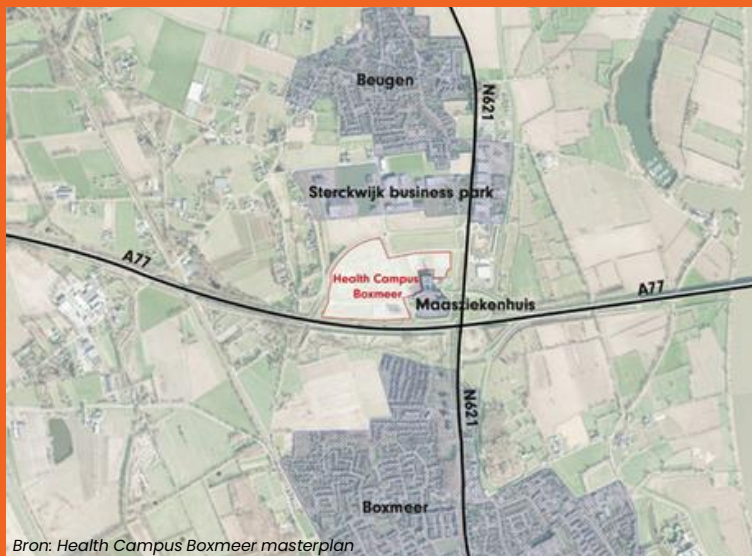
Ontwikkeling toetsingskader en integrale afweging

We willen tegemoet komen aan de wens van ondernemers om een duidelijk toetsingskader en richtlijnen op te stellen onder welke voorwaarden economische activiteiten gevestigd kunnen worden. Met het oog op een zorgvuldige integrale afweging installeren we een multidisciplinair team. Ook de uitwerking van deze acties stemmen we af met het Opgaveteam/Visie Vitaal Landelijk Gebied.

Health Campus Boxmeer

Op een uitstekend bereikbare plek, centraal in een economisch sterke regio, wordt de kiem gelegd van een hoogwaardige gezondheidscampus. De Health Campus wordt de thuisbasis van zorginstellingen, patiënten en innovatieve bedrijven op het vlak van toekomstgerichte zorg. Met een vergrijzende bevolking en een tekort aan personeel in de zorg is het belangrijk dat de zorgverlening een andere invulling krijgt. Technologische innovaties en 'artificial intelligence' spelen daarin een belangrijke rol. De gezondheidscampus in Boxmeer wordt dé plek in Nederland waar de benodigde innovaties in de zorg worden bedacht, getest en toegepast. Het al op de campus aanwezige Maasziekenhuis Pantein is de trekker voor de nieuwe (technologie)bedrijven in het gebied. Een duurzame en gezonde omgeving met een groot aanbod aan faciliteiten, zoals een (zorg)hotel, educatiecentrum, vergaderruimtes, flexibele kantoor- en werkruimtes maken Health Campus Boxmeer een begrip in het zorglandschap.

Bron: Health Campus Boxmeer masterplan

C.9 Stimuleren Campusvorming

Er is veel vraag naar praktisch en technisch opgeleide werknemers. Daarnaast is het belangrijk om jeugd en jongeren kennis te laten maken met techniek. Dat kan in programma's en in campussen, waarin bedrijfsleven en onderwijs samenwerken. Onder een campus verstaan wij een compact gebied, waar op één of meerdere locaties, door 'triple helix'-organisaties wordt samengewerkt aan maatschappelijke opgaven. We zetten in op de ontwikkeling van campussen, waar samenwerking tussen bedrijven onderling en met het onderwijs wordt gestimuleerd. Aandacht voor MBO-opleidingen en praktische toepassingen en vaardigheden staan centraal.

Een campus biedt een bijzonder werk- en leermilieu. De kracht van een campus ligt in het faciliteren van een ecosysteem waarin bedrijven en instellingen elkaar ontmoeten, kennis uitwisselen en geïnspireerd worden door hun omgeving. Gedeelde faciliteiten bieden mogelijkheden tot ketensamenwerking tussen bedrijven. Onderwijs- en kennisinstellingen kunnen, samen met het bedrijfsleven, op maat gemaakte scholing bieden.

Het doel van campussen in Land van Cuijk is gericht op, het:

- op peil houden, verbeteren en samenbrengen van kennis, ervaring en vaardigheden in onze topsectoren, met name de techniek en health;
- creëren van inspirerende en goed bereikbare plaatsen waar bedrijven, onderwijs en onderzoek samenwerken;
- opzetten en onderhouden van een structurele verbinding tussen ondernemers en onderwijs;
- scheppen van randvoorwaarden zodat (sterkere) dwarsverbanden ontstaan tussen ondernemers, onderwijs en overheid en innovatie wordt gestimuleerd en ondersteund;
- promoten topsectoren, met extra aandacht voor techniek en health.

De campussen kunnen ook een rol krijgen in het (bij)scholen van mensen – ook met een afstand tot de arbeidsmarkt – om hen zo in onze topsectoren aan het werk te helpen.

Wat gaan we hiervoor doen?

Er zijn in onze gemeente op dit moment drie campussen, in verschillende stadia van ontwikkeling:

- Eiwit Campus Beers: ruimte voor innovatieve agri- en foodorganisaties die zich richten op dierlijke en plantaardige eiwitten, 'biobased economy', circulaire landbouw en duurzame energie (zie pagina 24);
- Tech Campus Cuijk: clustering tech-sector en techniekonderwijs;
- Health Campus Boxmeer: ruimte voor hoogwaardige bedrijven en instellingen uit de health en farma sector.

De campussen hebben toegevoegde waarde voor de lokale economie en we ondersteunen als gemeente de doorontwikkeling van deze campussen. Om tot een succesvolle ontwikkeling te komen moeten er stappen gezet worden voor de:

- Tech Campus Cuijk
- Health Campus, Boxmeer

Health Campus Boxmeer

De eigenaren van de Health Campus ontwikkelen momenteel een visie op de doorontwikkeling van de campus. Als gemeente zijn we betrokken bij het opstellen van de visie en faciliteren we de doorontwikkeling door middel van overleg, projectleiding en accountmanagement (o.a. richting bedrijven). Combinaties van onderwijs, het bedrijfsleven en initiatieven rond branchegerichte samenwerking voor specifieke (health)opleidingsrichtingen, kunnen dit concept verder versterken. Voor het onderwijs, bedrijfsleven en de aantrekkelijkheid van de gemeente als geheel.

Tech Campus Cuijk

Op bedrijventerrein Beijerd en 't Riet is al een aantal praktische en techniekopleiding gevestigd. Bijvoorbeeld de Vakopleiding Techniek en de Laboratoriumschool, maar ook Techno Promo. We onderzoeken samen met betrokken partijen de haalbaarheid en nodige partnerschappen voor een concept waarin deze en wellicht aanvullende opleidingen, dicht bij elkaar gevestigd kunnen worden of beter van elkaar en het bedrijfsleven/-onderwijs kunnen profiteren. Bijvoorbeeld met (gezamenlijke) techniek-lokalen, ondersteunende functies en dergelijke. Wij zien hier ook het centrum van Cuijk bij betrokken worden.

TechnoPromo

De stichting TechnoPromo promoot Techniek aan kinderen en jongeren in de leeftijd van 6 tot 14 jaar. Onder het motto "Jong geleerd is oud gedaan", ervaren de kinderen diverse vormen van techniek. Via 'Onderzoekend Leren' poetst TechnoPromo het imago van techniek op en levert zo een bijdrage aan meer en goed opgeleid technisch personeel voor de (regionale) arbeidsmarkt. In een praktijklokaal van 500 m² in Cuijk worden schoolklassen ontvangen en men organiseert bedrijfsbezoeken, naschoolse opvang en kinderfeestjes rond techniek. Jaarlijks organiseert TechnoPromo voor zo'n 800 kinderen bedrijfsbezoeken en ontvangt 7.000 kinderen en 800 ouders in het praktijklokaal. De stichting wordt gefinancierd door overheid, onderwijs, en ondernemers en bestaat ruim 20 jaar.

5. Uitvoeringsplan

In dit uitvoeringsplan op hoofdlijnen zetten we uiteen hoe we de ambitie en de kernopgaven voor de toekomstbestendige economie van Land van Cuijk willen bereiken. En welke partijen daarbij zijn betrokken of een trekkende rol hebben.

5.1 Uitgangspunten voor uitvoeringsplan

In deze slotparagraaf beschrijven we kort welke uitgangspunten we hanteren voor het nog op te stellen uitvoeringsplan en presenteren we het uitvoeringsplan op hoofdlijnen. Zo wordt duidelijk op welke acties we inzetten, met welke partijen we samenwerken of wie van de externe partijen hierin de trekker is.

Elk opgenomen actiepunt is beschreven in het voorgaande visiehoofdstuk (hoofdstuk 4).

Dit uitvoeringsplan op hoofdlijnen wordt verder uitgewerkt in het uitvoeringsplan 2025–2030. Hierin werken we de acties en maatregelen verder uit, geven we aan met welke partijen we samenwerken en stellen we budgetten vast. Het uitvoeringsplan wordt een separaat document, waarover ook separaat besluitvorming plaatsvindt.

Planning en prioriteiten

Alle acties en maatregelen dragen bij aan de toekomstbestendige economie van Land van Cuijk. Ze zijn daarmee allemaal belangrijk. In de uitwerking wordt de prioriteit en planning van uitvoering bepaald, afhankelijk van de beschikbare capaciteit, beschikbaar budget en middelen en de inzet van partners die bij de uitvoering betrokken zijn.

Uitgangspunten voor het uitvoeringsplan: we nemen onze verantwoordelijkheid waar nodig, maar zetten vooral in op samenwerking met belanghebbenden

- Als gemeente kunnen we alleen in indirecte zin bijdragen aan een toekomstbestendige economie. (Groeï van) economische activiteiten, innovaties, investeringen, het creëren van werkgelegenheid vindt uiteraard plaats in het bedrijfsleven. **Ons beleid is erop gericht om die ontwikkelingen waar mogelijk te faciliteren en te bevorderen en waar nodig bij te sturen** in een richting die bijdraagt aan een duurzame en toekomstbestendige economie.
- **Voor een deel ligt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van dat beleid primair bij ons als gemeente.** We zijn verantwoordelijk voor heldere beleidskaders, dragen zorg voor (ruimtelijke) afstemming en integratie met andere beleidsdomeinen via de omgevingsvisie, ondersteunen uitbreidingen van economische activiteiten die passen binnen de beleidskaders met ruimtelijke planvorming en vergunningen, investeren waar nodig en mogelijk in publieke ruimte en infrastructuur en sturen, binnen de provinciale beleidskaders en onze eigen kaders, op voldoende aanbod van bedrijventerreinen, zo goed mogelijk aansluitend bij de vraag.
- **Maar voor een belangrijk deel** zien we het halen van de ambities en de realisatie van de beleidsdoelen ook als een **gezamenlijke verantwoordelijkheid**, van bedrijfsleven, ondersteunende ondernemersplatforms en -netwerken, arbeidsmarkt en -onderwijsorganisaties, de regionale, provinciale en nationale overheid en wij zelf als gemeente.
- Het uitvoeringsplan vormt daarmee dus ook een **uitnodiging aan al die partijen om het gezamenlijk op te pakken**. De bereidheid die we geproefd hebben, in bijeenkomsten met ondernemers en andere belanghebbenden in de voorbereiding op deze visie, om dat samen te doen geeft ons vertrouwen voor de toekomst.

5.2 Uitvoeringsplan 2025–2030 op hoofdlijnen (1/2)

Strategielijn	Kernopgave	Acties en maatregelen	Trekker	Betrokken
A. Focus op economische sectoren	1. Doorontwikkeling topsectoren	1. Ondersteuning ketensamenwerking en proeftuinen 2. Samenwerking in triple helix-verband	G+O G+O+OW	
	2. Toekomstbestendige centrumgebieden	3. Actualiseren detailhandelsvisie Land van Cuijk 4. Grotere centra: Koersdocumenten en integraal plan van aanpak 5. Verbeteren samenwerking op gemeentelijk niveau, professionalisering centrumorganisaties	G O+G G O+VG	O/VG VG/B O/VG G
B. Aantrekkelijk vestigingsklimaat	3. Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	6. Versterken aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt 7. Betere samenwerking onderwijs, arbeidsmarktorganisaties en bedrijfsleven 8. Impuls techniekonderwijs	O+OW+A O+OW+A O+OW+A	G G G
	4. Bereikbaarheid en mobiliteit	9. Vlotte doorstroming van wegen op gemeentelijk grondgebied 10. Verbetering bereikbaarheid bedrijventerreinen 11. Parkeren in centra	G G G	O O O
	5. Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	12. Nieuwbouw woningen 13. Monitoring effecten nieuwbouw op behoud en aantrekken (nieuw) personeel 14. Voldoende goede huisvesting voor arbeidsmigranten	G G O	B O VG+G
	6. Facilitering en dienstverlening	15. Verbeteren dienstverlening en verlagen regeldruk 16. Ondersteuning bestaande netwerken en platforms 17. Stimulering gebiedsgerichte samenwerking en collectieve aanpak bedrijventerreinen 18. Oprichten investeringsfonds	G G+O G+O G+O	VG VG VG VG

G: Gemeente
 O: Ondernemers
 OW: Onderwijsinstellingen
 A: Arbeidsmarktorganisaties
 VG: Vastgoedeigenaren
 B: Bewoners

5.2 Uitvoeringsplan 2025–2030 op hoofdlijnen (2/2)

Strategielijn	Kernopgave	Acties en maatregelen	Trekker	Betrokken
C. Toekomstbestendige en duurzame werklocaties	7. Ruimte voor duurzame economische groei	19. Optimaal benutten ruimte op bestaande bedrijventerreinen	G	O+VG
		20. Uitbreiding planaanbod bedrijventerreinen	G	O+VG
		21. Afwegingskader vestiging en uitbreiding van bedrijven	G	O
		22. Koers werklocaties / bedrijventerreinenagenda	G	O
		23. Prioritering topsectoren vestiging nieuwe bedrijven	G	O
		24. Richtlijnen verduurzaming bij nieuwe vestigingen, uitbreidingen en verplaatsingen	G	O
		25. Energie en netcongestie	G	O
	8. Ruimte voor nieuwe economische dragers landelijk gebied	26. Opstellen beleidskader nieuwe economische activiteiten landelijk gebied	G	VG
		27. Ontwikkeling toetsingskader en integrale afweging	G	VG
	9. Campusvorming	28. Health Campus Boxmeer 29. Tech Campus Cuijk	G+VG G+O	O VG

G: Gemeente
 O: Ondernemers
 OW: Onderwijsinstellingen
 A: Arbeidsmarktorganisaties
 VG: Vastgoedeigenaren
 B: Bewoners

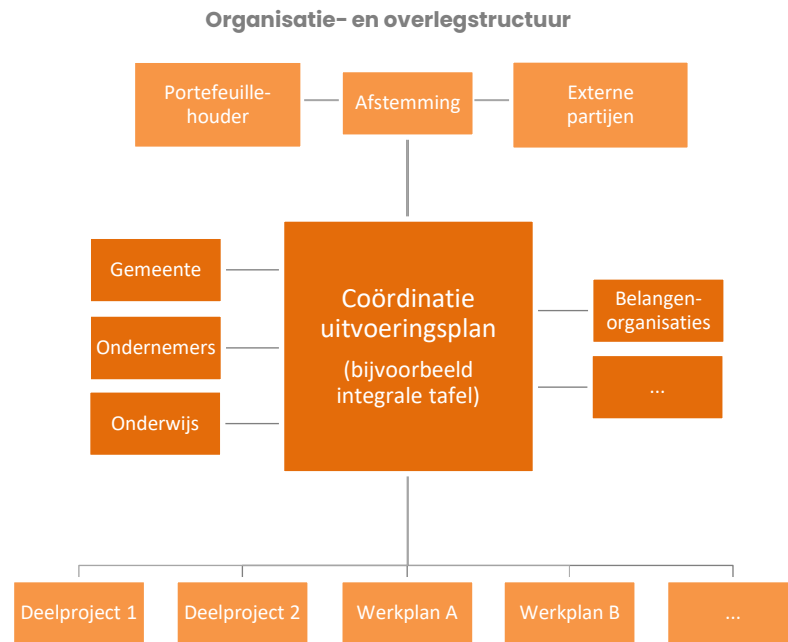
5.3 Organisatie en uitvoering

We hebben een (concept) organisatiestructuur voor ogen waarbinnen de uitvoering wordt gestructureerd op drie niveaus en waarin ook belanghebbenden een rol kunnen krijgen:

- Strategisch: overleg en afstemming tussen bestuurders (o.a. Industriële kring, onderwijs, belangenorganisaties en anderen) over lange termijn strategie en samenwerkingen. Bespreking van onderwerpen in relatie tot de (hoofd)ambities.
- Tactisch: coördinatie op de uitvoering van het uitvoeringsplan. Bijvoorbeeld via een integrale tafel of vergelijkbaar, met daarin externe partners (ambtelijk/(niet-)bestuurders van derden), gericht op voortgang in de breedte en in relatie tot de doelstellingen en planning/haalbaarheid van de hoofdacties.
- Operationeel: werkgroepen die uitvoering geven aan één actie of project. Zij maken werkplannen en voeren uit, koppelen resultaten naar de betrokkenen in de lagen daarboven. Directe relatie naar uitvoering en praktische voortgang/planning. Afhankelijk van de actie of project kan er deelname en trekkers zijn van verschillende partijen.

Nieuwe ideeën of projecten?

Via deze structuur kunnen ook (nieuwe) ideeën van belanghebbenden gestroomlijnd beoordeeld worden (op realisme, bijdrage aan de ambitie/doelstellingen en beschikbare tijd/capaciteit). En wel, niet of op termijn in behandeling te nemen of toe te bedelen aan een werkgroep om mee te nemen in de werkzaamheden of uitvoering.

Bijlagen

Bijlage 1: Beleidskaders

Bovenlokale beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders voor de economische visie op bovenlokaal niveau zijn het provinciale Beleidskader Economie 2030 en de Uitvoeringsagenda Economie, Kennis en Talentontwikkeling 2024-2027 van de provincie Noord-Brabant en de samenwerkingsagenda overheden Noordoost-Brabant (Richting 2030).

Beleidskader economie 2030 en Uitvoeringsagenda Economie, Kennis en Talentontwikkeling 2024-2027.

De provincie Noord-Brabant heeft haar economische beleid vastgelegd in het Beleidskader economie 2030. Het beleidskader is een economische doorvertaling van de Brabantse Omgevingsvisie en een uitwerking van de opgave om een concurrerende en duurzame economie te vormen. Met onze economische visie voor Land van Cuijk sluiten we aan bij het provinciale beleidskader.

In de Uitvoeringsagenda Economie, Kennis en Talentontwikkeling 2024-2027 presenteert de provincie een maatregelenpakket van zo'n €130 miljoen dat wordt ingezet om:

- Doorbraken en toepassingen van nieuwe technologieën te stimuleren;
- Het ecosysteem voor start- en scale-ups te verbeteren;
- Talentontwikkeling te bevorderen;
- Voldoende ruimte te hebben voor hoogwaardige bedrijven;
- Het gebruik van primaire grondstoffen door bedrijven te verminderen;
- De datamaturiteit van het mkb te verhogen.

In het uitvoeringsplan dat we in samenhang met de economische visie ontwikkelen zoeken we naar verbindingen met de provinciale uitvoeringsagenda.

Voor ons ruimtelijk-economisch beleid is verder van belang het voorbereidingsbesluit dat de provincie onlangs heeft genomen om grootschalige logistieke ontwikkelingen op ongewenste locaties tegen te gaan. Door dit voorbereidingsbesluit worden grootschalige logistieke ontwikkelingen in heel Brabant verboden met uitzondering van specifieke locaties, waarover provincie en gemeenten regionale afspraken hebben gemaakt.

Samenwerkingsagenda Richting 2030

De tien gemeenten in Noordoost-Brabant en de waterschappen Aa & Maas en De Dommel maken met elkaar afspraken over de uitvoering van gezamenlijke, bovenlokale opgaven. Voor deze economische visie zijn met name de afspraken over het bevorderen van duurzame bereikbaarheid, het realiseren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat en het behoud van talent (aanpakken knelpunten op de arbeidsmarkt) van belang. Ons beleid op deze punten stemmen we af met de regionale Samenwerkingsagenda Richting 2030.

Lokale beleidskaders

De lokale kaders die van invloed zijn op de keuzes die we maken voor ons economisch beleid betreffen:

Coalitieverklaring (2021)

De coalitieverklaring heeft als motto: 'Samen bouwen aan een duurzaam en vitaal Land van Cuijk'. De coalitie verklaart onder meer in te zetten op duurzaamheid, in balans met fysieke en sociale leefomgeving. Thema's die de coalitie wil oppakken die van belang zijn voor het vestigingsklimaat hebben onder meer betrekking op de energietransitie, vergroening van onder meer bedrijventerreinen, investeren in duurzame vormen van mobiliteit, het bieden van ontwikkelkansen aan onze agri- en foodsector en het stimuleren van de transitie van agrarische bedrijven naar een duurzame en vitale bedrijfsvoering.

Raadsprogramma (2022)

Daarnaast hebben alle fracties in gezamenlijkheid meerdere thema's uitgewerkt in het raadsprogramma. De gemeenteraad wil onder meer werken aan veelzijdige vitale kernen, een bloeiende economie, een buitengebied in balans, een haalbare transitie naar duurzame energie en een duurzame bereikbaarheid. Ons buitengebied, en met name de agrarische sector, is volop in transitie en vraagt mogelijk om een heroriëntatie op onze profilering. De gemeenteraad wil dat de gemeente actief én in samenspraak met de agrarische ondernemers optreedt in het buitengebied. Met aandacht voor de voortzetting van de agrarische bedrijvigheid, alternatieve economische activiteiten én de ontwikkeling van een economisch sterke en duurzame gemeente.

Omgevingsvisie

In de Omgevingswet (vanaf 1-1-2024) is vastgelegd dat iedere gemeente over een Omgevingsvisie moet beschikken. De economische visie moet gezien worden als bouwsteen voor de Omgevingsvisie. In de Omgevingsvisie geeft de gemeente haar koers aan over alle ruimtelijke opgaven, waaronder economie, maar bijvoorbeeld ook recreatie & toerisme, wonen, water, mobiliteit en de transitie van het landelijk gebied. De uiteindelijke ruimtelijke keuzes (ook als we soms het ene ruimtelijke belang boven het andere prevaleren, als het niet anders kan) worden gemaakt in de Omgevingsvisie. In de voorliggende economische visie sluiten we nu al waar dat relevant is aan bij het beleid dat in andere visies is vastgelegd. De gemeente Land van Cuijk stelt in 2025 haar Omgevingsvisie vast.

Sectorale visies

In samenhang met de Omgevingsvisie heeft de gemeente Land van Cuijk, naast deze economische visies, een aantal andere sectorale visies vastgesteld:

- Energievisie
- Mobiliteitsplan
- Natuurvisie
- Perspectief landbouw Land van Cuijk
- Visie landelijk gebied
- Visie toerisme en recreatie
- Woon(zorg)visie

In de economische visie hebben we ernaar gestreefd zorgvuldig af te stemmen met het beleid dat is ontwikkeld in de andere gemeentelijke visies. De afweging van de ruimtelijke impact van de visies vindt plaats in de Omgevingsvisie.

Bijlage 2: Overzicht bedrijventerreinen gemeente Land van Cuijk

(Provincie Noord-Brabant, IBIS 2023)

Plannaam	RIN nummer	Planfase	Startjaar uitgifte	Bruto (ha)	Netto (ha)
Beyerd en 't Riet	3045	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1950	113	96
Haven Cuijk	3046	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1960	97	91
Saxe-Gotha	2982	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1955	78	66
Regionaal Bedrijvenpark Laarakker	30200906	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	2012	74	50
Het Spoor	3235	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1970	37	32
Sterckwijck	190312	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	2010	27	20
Sterckwijck Healthcampus	30200918	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	2010	27	21
Saxe-Gotha II	2985	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	2020	21	18
Regionaal Bedrijvenpark Laarakker Zuid	30201616	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	2016	20	16
Molenveld	3434	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1970	11	9
Rijkevoort	3437	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1980	10	8
De Meeren	3234	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1981	8	8
De Bons	190321	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	2008	8	6
Heeswijkse Kampen fase III	190163	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	2004	8	8
Wisseveld	4332	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1965	8	6
Transportcentrum	2983	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1985	7	6
BT Overloon	3416	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1970	6	6
Molenveld fase II	190198	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	2011	6	5
Vlagberg	3779	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1995	5	4
Straatkant	4333	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1970	5	4
Molenveld fase I	3436	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1995	5	4
Valendries	2984	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1985	4	3
De Eek	3152	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1988	3	3
De Elzen	4321	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1972	3	2
BT Vierlingsbeek	3415	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1990	3	3
Akkervoortweg	4608	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1973	3	3
Kooikersweg	3150	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1983	2	2
Het Leucker	2986	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1992	2	1
Brakels Eng	3247	Vastgesteld en onherroepelijk bestemmingsplan	1992	2	2
Totaal				601	503

Stichting CLOK
Weg der Verenigde Naties 1
3527 KT Utrecht
085 – 0602565
info@CLOK.nl
www.CLOK.nl